

Uchwała Nr XXXIII/718/12
Rady Miasta Gdańska
z dnia 17 grudnia 2012 roku

w sprawie przyjęcia „Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014”.

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 zm.: Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675 oraz z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281, Dz. U. 2012 poz.567). oraz art. 12 pkt 11 w związku z art. 92 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j.: Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592,zm.: Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1206 i Nr 167, poz. 1759, z 2006 r. Nr 126, poz. 875 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 216, poz. 1370 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675 oraz z 2011 r. Nr 21, poz. 113 , Nr 149, poz. 887, Nr 217,poz.1281) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887; zm.: Nr 288, poz. 1690; zm.: Dz.U.2012. 579)

uchwała się, co następuje:

§1

Przyjmuje się do realizacji Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014, zwany dalej „Programem” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej Uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Gdańska.

§3

Uchyła się Uchwałę Nr XL VII/1313/10 Rady Miasta Gdańska z dnia 25 marca 2010 roku w sprawie przyjęcia „Gdańskiego Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie na lata 2010-2015”.

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodniczący
Rady Miasta Gdańska

Bogdan Oleszek

**GDAŃSKI PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2012–2014**

*„Pomóżmy dzieciom, by każdy z nich stał się tym, kim stać się może”
(J. Korczak)*

Spis treści:

1. Wprowadzenie	strona 4
2. Organizacja systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	strona 5
3. Diagnoza	strona 6
4. Rekomendacje do kierunków Programu na lata 2012-2014	strona 16
5. Cele Programu	strona 21
6. Zadania przewidziane do realizacji na lata 2012-2014	strona 23
7. Limit rodzin zastępczych zawodowych	strona 28
8. Oczekiwane rezultaty Programu	strona 29
9. Sposób realizacji, finansowania i monitorowania Programu	strona 32
10. Partnerzy / realizatorzy Programu	strona 33
Załącznik nr 1 Wykaz aktów prawnych, które mają zastosowanie w Programie	strona 34
Załącznik nr 2 Charakterystyka rodzin, która są wspierane przez system pomocy społecznej w Gdańsku	strona 35
Załącznik nr 3 Dane statystyczne o systemie pieczy zastępczej na terenie Miasta Gdańska	strona 38
Załącznik nr 4 Zakres pomocy udzielanej osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą	strona 44
Załącznik nr 5 Procedura pracy z rodziną w sytuacji przyjęcia do Domów dla Dzieci prowadzonych przez Gdańską Fundację Innowacji Społecznej dziecka bezpośrednio ze środowiska rodzinnego – opracowanie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej	strona 47
Załącznik nr 6 Zakres współpracy Gdańskiego Ośrodka Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, Gdańskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w ramach realizacji Programu	strona 50
Załącznik nr 7 Raport otwarcia Programu	strona 52

1. Wprowadzenie

Rodzina to pierwsze i naturalne środowisko wychowawcze w życiu dziecka. Jest podstawową formą opieki nad dzieckiem od momentu narodzin aż do uzyskania przez nie samodzielności.

Rodzina, wypełniająca w sposób prawidłowy swoje funkcje i zadania, stanowi dla dziecka źródło bezpieczeństwa i poczucia wartości. Na rodzinę, jako podstawową komórkę społeczną, działa wiele czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Stanowią one często dla rodziny źródło wyzwań i zagrożeń oraz mogą powodować zarówno kryzys i dezintegrację.

Dlatego też sprawy dzieci w rodzinach są wyzwaniem dla służb i instytucji zainteresowanych ich losem, zaspokojeniem ich potrzeb i praw.

Kryzys w rodzinie i problemy w niej występujące, które powodują niedostateczne wypełnianie przez rodzinę podstawowych funkcji są często złożone i wymagają skutecznej współpracy osób, instytucji i organizacji w celu ich przezwyciężenia. Duże znaczenie w pracy z rodziną dysfunkcyjną mają działania profilaktyczne, które pomagają jej w wychowaniu dzieci, przeciwdziałając jednocześnie powstawaniu głębszych problemów zagrażających dobru dziecka i prowadzących do umieszczenia go poza rodziną biologiczną - w pieczy zastępczej. Jest to zawsze decyzja trudna, podjęta w sytuacji ostatecznej, gdy niemożliwe jest wychowywanie dziecka przez rodzinę.

Mówiąc o odpowiedzialności za dziecko, realizacji jego praw, można wyróżnić na podstawie aktów prawnych kilka aspektów tej odpowiedzialności, uwarunkowanych rodzajem obowiązków wobec dziecka. Podmiotem odpowiedzialnym za dziecko są zawsze rodzice, państwo z całym swym aparatem, organizacje, stowarzyszenia, wspólnoty. Taką koncepcję odpowiedzialności przyjmuje również Konwencja o Prawach Dziecka. Za dziecko w pierwszej kolejności odpowiadają rodzice, odpowiedzialność państwa ma charakter subsydiarny. Działania państwa polegają na zabezpieczeniu potrzeb dziecka, praw do ochrony życia, zdrowia, edukacji, praw cywilnych, kulturalnych, socjalnych oraz pomocy rodzinie w wykonywaniu obowiązków opiekuńczo - wychowawczych wobec dziecka i ingerencji we władzę rodzicielską w przypadku naruszenia jego dobra. Innym aspektem subsydiarności jest zastąpienie rodziców w przypadku niemożności wykonywania przez nich obowiązków wobec dziecka – poprzez ustanowienie opiekuna prawnego oraz działanie systemu pieczy zastępczej.

W świetle prawa **dobro dziecka** ma być kryterium rozstrzygnięcia wszelkich spraw związanych z jego funkcjonowaniem w społeczeństwie.

Również Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych - ratyfikowana przez Polskę w lipcu 2012 roku - gwarantuje osobom niepełnosprawnym na równi z innymi poszanowanie domu i rodziny. Wynika z tego: zakaz dyskryminacji osób niepełnosprawnych we wszystkich sprawach dotyczących małżeństwa, rodziny, rodzicielstwa, adopcji; prawo do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny, podejmowania decyzji o liczbie i czasie urodzenia dzieci; dostęp do informacji dotyczących prokreacji i planowania rodziny; odpowiednia pomoc w wykonywaniu obowiązków związanych z wychowaniem dzieci.

W celu poprawy sytuacji dzieci zagrożonych zaniedbaniem ze strony rodziców i opiekunów ustawodawca szczegółowo nakreślił w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania i nowe narzędzia pracy z rodziną w środowisku oraz w systemie pieczy zastępczej. Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014 obejmuje skuteczną profilaktykę skierowaną na najważniejsze czynniki ryzyka tkwiące w rodzinie i jej otoczeniu społecznym, utworzenie zintegrowanego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej.

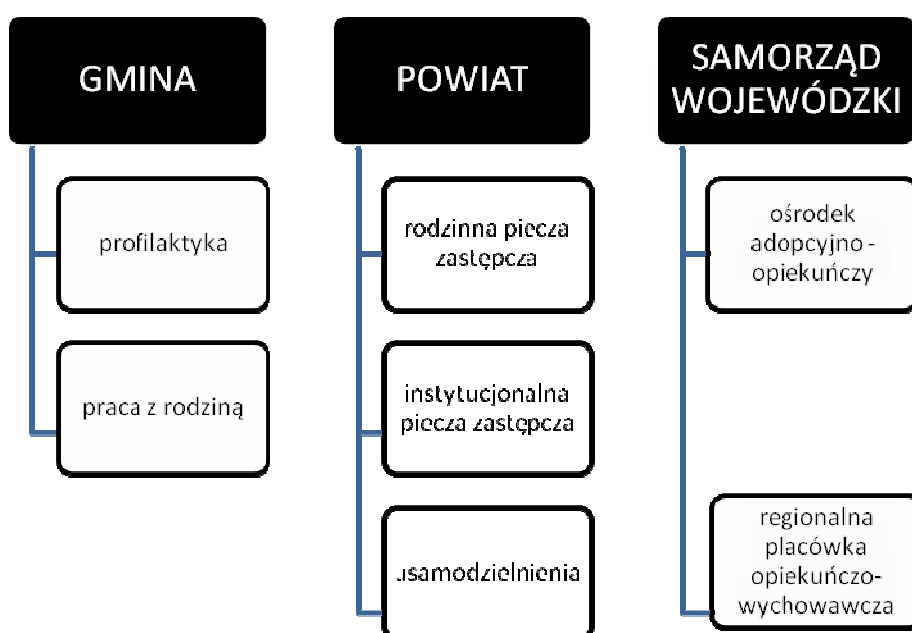
Celem systemu wsparcia będzie przywrócenie rodzinom przeżywającym problemy w zakresie funkcji opiekuńczo - wychowawczych zdolności do wypełniania tych funkcji. System ten oparty o partnerstwo publiczno - społeczne, w dbałości o wysoką jakość i skuteczność działań, realizować będzie zadania nałożone ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Optymalny model funkcjonowania ustawy na terenie Miasta Gdańska zakłada wykorzystanie zasobów Miasta działających w obszarach pracy z rodziną i pieczy zastępczej.

Priorytetem Miasta jest wspieranie rodziny w środowisku w celu ochrony praw dziecka. Jeśli konieczne jest umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej należy dążyć do tego by przede wszystkim była to rodzinna forma pieczy zastępczej, a umieszczenie w niej dziecka powinno pociągać za sobą systematyczne monitorowanie jakości opieki oraz funkcjonowania dziecka w nowych warunkach. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej winno mieć charakter przejściowy i musi mu towarzyszyć praca z rodziną biologiczną dziecka, do której powinno ono wrócić. Tak więc istotnym elementem rozwoju pieczy zastępczej jest wypracowanie skutecznego systemu monitorowania i kontroli jakości wykonywanej opieki nad dzieckiem z jednej strony, z drugiej zaś praca nad reintegracją rodziny i powrotem dziecka do rodziny biologicznej.

2. Organizacja systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 – 2014 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. Zgodnie z art. 176 pkt 1 w/w ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny, a zgodnie z art. 180 pkt 1 w/w ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Ponieważ Gdańsk jest miastem na prawach powiatu niniejszy program łączy te dwa zadania.

Wyk. nr 1. Podział kompetencji pomiędzy samorządami w zakresie organizacji pomocy dziecku i rodzinie

Jednostką odpowiedzialną za koordynację na terenie Gdańska zadań związanych ze wspieraniem rodziny oraz organizatorem pieczy zastępczej jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR) - jednostka budżetowa Miasta Gdańska realizująca zadania gminy i powiatu wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wszystkie jednostki miejskie realizujące zadania związane ze wspieraniem rodziny i pieczą zastępczą zobowiązane są do współpracy i współdziałania dla dobra i na rzecz rodziny.

Wyk. nr 2. Organizacja systemu pomocy dziecku i rodzinie w Gdańsku

Program realizuje Strategię Rozwoju Gdańska do roku 2015 i jej Program Operacyjny Gdańsk Moje Miasto (w obszarach: edukacji, zdrowia, aktywności obywatelskiej, integracji społecznej). Program realizuje także cele główne Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015.

Wykaz aktów prawnych, które mają zastosowanie w niniejszym Programie stanowi załącznik nr 1.

3. Diagnoza

Rodzina i otoczenie dziecka (szkoła, grupa rówieśnicza) odgrywają ważną rolę w procesie jego socjalizacji. Polega ona na kształtowaniu określonych wzorców zachowania, wartości, postaw, sposobów reagowania emocjonalnego, które są pożądane i akceptowane w społeczeństwie.

Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece i wychowywaniu dzieci wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny jest największym zyskiem dla społeczności lokalnej, a jednocześnie głównym zadaniem Programu.

Kondycja gdańskiej rodziny jest odbiciem ogólnej sytuacji demograficznej oraz gospodarczej kraju. Dostępne dane spisowe oraz prognozy GUS wskazują m.in. na systematyczny wzrost udziału gospodarstw małych jedno i dwuosobowych w kolejnych latach spisowych. Obserwowane procesy demograficzne są charakterystyczne dla wszystkich dużych miast w Polsce w perspektywie średnio i długoterminowej. Porównując te dane

z informacjami statystycznymi systemu pomocy społecznej, które wskazują na stale wysoki poziom problemu niezaradności opiekuńczo – wychowawczej można wnioskować, że wraz ze zmniejszaniem się dzietności w polskich rodzinach nie będą się zmniejszały obserwowane obszary dysfunkcjonalności i dezorganizacji życia rodzinnego. Rośnie odsetek osób z wyższym wykształceniem, coraz lepiej przygotowanych do pełnienia ról zawodowych. Niestety nie są one równie dobrze przygotowane do pełnienia ról małżeńskich i rodzicielskich.

Problemy z pełnieniem ról małżeńskich i rodzicielskich oraz pojawiające się poważne trudności jak: złe warunki materialne, brak pracy, uzależnienia, niekorzystne wpływy środowiska pozarodzinnego prowadzą do pogłębiających się kryzysów i dysfunkcji rodziny.

Do głównych problemów rodzin dysfunkcyjnych zalicza się takie zjawiska jak:

Uzależnienia:

Jak wynika z przeprowadzonej analizy jednym z czynników wpływających na powstanie kryzysu w rodzinie, w tym w zakresie prawidłowego wypełniania przez nią funkcji opiekuńczo - wychowawczych jest problem alkoholowy jednego lub dwojga rodziców, często współwystępujący również z problemem przemocy w rodzinie. Liczba rodzin objęta pomocą MOPR w roku 2011 z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego członka rodziny wynosiła 466 rodzin (źródło: PARPA-G1). Należy zaznaczyć, że są to rodziny posiadające dokumentację medyczną o chorobie alkoholowej. Z danych MOPR za 2011 rok (dane z OU - POMOST) wynika, że u 187 rodzin z dziećmi objętych pomocą pracowników socjalnych problem alkoholowy współwystępuje z problemem w zakresie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych. Spośród tych rodzin 120 w chwili obecnej objętych jest dodatkowo wsparciem psychologa lub pedagoga. Problem jest znacznie szerszy, ponieważ rzeczywista liczba rodzin, w których występuje problem nadużywania alkoholu, picia szkodliwego jest znacznie większa.

Niemal u wszystkich dzieci w tych rodzinach stwierdza się zaburzenia nerwicowe, urazy, lęki, zaburzenia zachowania, a także trudności i niepowodzenia w szkole, w tym brak realizacji obowiązku szkolnego. Często dochodzi też do demoralizacji dzieci. Jak wynika z przeprowadzonych w roku 2011 badań ESPAD obniża się także wiek inicjacji spożywania substancji uzależniających przez dzieci i młodzież w gdańskich rodzinach. Picie alkoholu czy zażywanie substancji psychoaktywnych przez nieletnich powiązane jest często z podejmowaniem innych zachowań ryzykownych takich jak: przygodne stosunki seksualne czy zachowania przestępcze.

Działania na rzecz rozwiązywania problemu uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w rodzinie są ukierunkowane i realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Gdańsk.

Długotrwała choroba/niepełnosprawność:

Problemem współtowarzyszącym problemom wychowawczym jest również choroba lub niepełnosprawność jednego lub dwojga rodziców lub ich dzieci. Niepełnosprawność intelektualna jednego lub dwojga rodziców czy choroba psychiczna może stwarzać ryzyko deficytów w zakresie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych. Uniemożliwiają one często zrozumienie potrzeb dziecka, a także pomaganie mu w nauce. Wydaje się, że niepełnosprawność ruchowa rodziców nie generuje tak poważnych następstw jak choroby psychiczne.

Z dokumentacji MOPR wynika, że w 2011 roku 711 rodzin z dziećmi korzystało z pomocy z tytułu niepełnosprawności (dane z OU – POMOST). Są to rodziny z jednym rodzicem niepełnosprawnym, z dwójką rodziców niepełnosprawnych lub z niepełnosprawnym dzieckiem.

Niepełnosprawność dziecka powoduje wzrost zagrożenia ubóstwem skrajnym o połowę większe niż przeciętne (18,4%), zaś niepełnosprawność głowy rodziny powoduje zagrożenie ubóstwem skrajnym w stopniu wyższym niż przeciętne (14,5%), a więc wpływa na kondycję ekonomiczną rodziny (źródło: Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013).

Również przewlekła choroba jednego z rodziców, szczególnie w rodzinach niepełnych, może stanowić źródło dysfunkcjonalności rodziny. Z problemem tym zmagają się 477 rodzin z dziećmi będących klientami MOPR w Gdańsku (dane za 2011 rok OU – POMOST).

Przewlekła choroba somatyczna, zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania mogą wystąpić w każdym wieku. Zaburzenia te stanowią ogromne obciążenie dla poszczególnych osób i ich rodzin, stanowią również obciążenie ekonomiczne, zwiększają ryzyko przestępczości, wypadków itd. Prowadzą do dyskryminacji i marginalizacji chorych.

Dzieci wychowywane w tego rodzaju rodzinach żyją w ciągłym stresie. Atmosfera przygnębienia, strachu, współczucia dla chorego członka rodziny, poczucie bezsilności z jednej strony mogą wykształcić u dzieci pozytywne nawyki opiekuńcze, zaradność, umiejętność organizowania życia i opieki nad innymi, ale często obowiązki takie mogą być ponad siły dziecka, jeśli odpowiednia instytucja nie wesprze rodziny z chorym rodzicem lub opiekunem dziecka. Niewydolność wychowawcza spowodowana przewlekłą chorobą rodzica staje się nierzadko przyczyną trudności szkolnych czy braku realizacji obowiązku szkolnego. Działania na rzecz rozwiązywania problemu zdrowia w rodzinie są ukierunkowane i realizowane w ramach Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych oraz Programu Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Wybranym Chorobom Społecznym w Gdańsku, a także Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Przemoc:

Problem przemocy domowej przyczynia się do dysfunkcji rodziny oraz skutkuje zaburzeniami w sferze emocjonalnej, społecznej, ekonomicznej osób doświadczających przemocy. W związku z przemocą w rodzinie w roku 2011 założono 195 Niebieskich Kart i powołano 45 grup roboczych do rozwiązywania indywidualnego problemu przemocy rodziny. W roku 2011 działania interwencyjne podjęli pracownicy socjalni MOPR wobec 146 rodzin, w których zaistniało podejrzenie doświadczenia przemocy (sprawozdanie MOPR za 2011 rok). Pracownicy MOPR udzielali pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez: realizację procedury Niebieskiej Karty, przyznanie świadczeń finansowych, konsultacje ze specjalistami. W tym w zakresie ściśle współpracowali ze szkołami, Policją, służbą zdrowia, Sądem. W zakresie właściwej realizacji zapisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie MOPR w Gdańsku uruchomił dyżury interwencyjne pracowników socjalnych po godzinach pracy i w dni wolne od pracy w celu zabezpieczenia osób krzywdzonych, a zwłaszcza dzieci w przypadku bezpośredniego zagrożenia ich życia lub zdrowia w związku z przemocą. Natomiast CIK PCK z powodu przemocy w rodzinie działaniem interwencyjnym objęło 905 rodzin (Sprawozdanie MOPR za 2011 rok). W ramach koordynacji działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w Gdańsku działa Zespół Interdyscyplinarny, który w roku 2011 obradował 6 razy i podjął 5 uchwał.

Działania na rzecz rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie są ukierunkowane i realizowane w ramach Gdańskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W zakresie przeciwdziałania przemocy, interwencji i przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich działania podejmowane były w ścisłej współpracy przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku, Policję, kuratorów rodzinnych i Straż Miejską. Szczególne działania doskonalące i przeciwdziałające przemocy

domowej zostały podjęte w odniesieniu do dzieci krzywdzonych, w tym do dzieci wykorzystanych seksualnie. Miejska jednostka specjalizująca się w pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży wdraża innowacyjny Model pomocy dzieciom po wykorzystaniu seksualnym, zapewniający kompleksową pomoc dla dzieci wykorzystywanych i ich rodziców niekrzywdzących / opiekunów. W roku 2011 z ok. 300 spraw tego typu zgłoszonych do gdańskiej Prokuratury, 76 trafiło do Gdańskiego Ośrodka Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży. Szacuje się, że co najmniej 30 dzieci rocznie trafiać będzie na terapię do ośrodka specjalistycznego w związku z doznaną traumą. Ponadto około 24 dzieci uzyska kompleksową pomoc od momentu zgłoszenia niepokojących sygnałów poprzez diagnozę psychologiczną – psychiatryczną wraz z pisemną opinią, pomoc asystenta dla dziecka i jego rodziny oraz pomoc prawną dla rodziców / opiekuna w przypadku zgłoszenia sprawy do Prokuratury. Trauma jako zjawisko psychologiczne o poważnych, długotrwałych skutkach, utrzymujących się konsekwencjach stanowi zatem ważny problem społeczny i może prowadzić do wykluczenia społecznego jednostki. Dotyka licznej grupy rodzin, w tym dzieci.

Samotne rodzicielstwo, wielodzietność:

Nie bez wpływu na wypełnianie przez rodzinę jej funkcji w sposób prawidłowy jest samotne rodzicielstwo, wielodzietność rodziny. Wśród rodzin objętych wsparciem MOPR 1535 rodzin to rodziny niepełne, w tym: 722 rodzin z 1 dzieckiem, 481 rodzin z 2 dziećmi, 226 rodzin z 3 dziećmi, 106 rodzin z 4 i większą liczbą dzieci (źródło: MPiPS-03 Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2011 r.) W ostatnim czasie obserwuje się systematyczny wzrost liczby ojców, którzy zapewniają samotnie opiekę dzieciom. Rodziny z zaburzoną strukturą (niepełne) często są rodzinami zdeorganizowanymi, występują w nich konflikty. Osłabione są funkcje opiekuńcze, kontrolne oraz kontakty z innymi instytucjami wychowawczymi. W badaniach młodzież z takich rodzin częściej deklaruje podejmowanie różnego typu zachowań ryzykownych (ESPAD 2011 Gdańsk). Niejednokrotnie rodziny te doświadczają trudności materialnych.

Kwestią równie istotną i wymagającą wsparcia w wypełnianiu funkcji rodziny jest jej wielodzietność. W Gdańsku zamieszkuje 6755 rodzin wielodzietnych, w których jest troje lub więcej dzieci (źródło: GUS). Wśród rodzin z dzieckiem korzystających z usług Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku, 638 rodzin to rodziny wielodzietne (10% wszystkich gdańskich rodzin wielodzietnych), przy czym ponad 65% wśród tych rodzin to rodziny z 3 dziećmi (dane OU – POMOST)

Istnieje wiele przesłanek, które uzasadniają promowanie wielodzietności rodzin. Wielodzietność uważana za idealną sytuację wychowawczą, pociąga za sobą zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki w zachowaniu dziecka. Rodziny wielodzietne są rodzinami, którym łatwiej stworzyć odpowiednią atmosferę z punktu opiekuńczo-wychowawczego. Związane jest to ze specyficznym układem stosunków, podziałem obowiązków i praw członków rodziny. W rodzinach wielodzietnych łatwiej ponadto kształtować u dzieci cechy społeczno - moralne, ponieważ dzieci wchodzą w interakcje z rodzeństwem w sposób stały. Jednak rodziny takie często przeżywają problemy natury ekonomicznej, wymagają większego wysiłku rodziców w utrzymanie rodziny, co może generować konieczność wsparcia tych rodzin w codziennym funkcjonowaniu w celu uzyskania optymalnych warunków wychowawczych dla liczego potomstwa.

Działania na rzecz rozwiązywania problemów rodzin wielodzietnych i promocji wielodzietności rodzin ukierunkowane są i realizowane w ramach Programu Duża Gdańska Rodzina.

Zagrożenie wykluczeniem mieszkaniowym i bezdomność:

Istotnym problemem rodziny, prawie zawsze współwystępującym z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, bezrobociem, dysfunkcjonalnością rodzin, rozpadem więzi rodzinnych wskutek separacji jednego z rodziców jest m.in. problem bezdomności rodziny związany z brakiem własnego lokum mieszkalnego. Działania na rzecz rozwiązywania problemu zagrożenia wykluczeniem społecznym i bezdomnością ukierunkowane będą w ramach Gdańskiego Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Łagodzenia jej Skutków.

W związku z wdrażaniem nowej polityki mieszkaniowej w Gdańsku, od dnia 1 września 2011 roku zaczął funkcjonować Miejski Program Profilaktyczno – Osłonowy. Programem zostały objęte rodziny i osoby, które nie są w stanie regulować należności z tytułu opłat czynszowych. Realizacja programu ma na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa utrzymania w miejscu zamieszkania, wypracowanie nawyku regulowania należności mieszkaniowych, wzrost zainteresowania zamianą mieszkań, a także zwiększenie płynności finansowej administratorów zasobu komunalnego. Z chwilą przejęcia przez MOPR zadania w zakresie dodatków mieszkaniowych od 01.05.2011 roku utworzono w poszczególnych dzielnicach miasta 8 punktów przyjmowania wniosków. Punkty te zostały przypisane do Centrów Pracy Socjalnej MOPR. Ofertę adresowaną do mieszkańców eksmitowanych z zasobów mieszkaniowych miasta realizuje Centrum Treningu Umiejętności Społecznych, w którym III kwartale 2012 roku przebywały 33 osoby, w tym 1 dziecko. Powodem eksmisji tych osób były zadłużenia czynszowe, a ich wysokość kształtuje się w przedziale od 10.000 zł do 120.000 zł.

Ubóstwo/trudna sytuacja ekonomiczna:

Czynnikami społeczno - ekonomicznym dezintegracji rodziny jest również sytuacja ekonomiczna rodziny. Trudna sytuacja na rynku pracy, niskie zarobki, problemy związane ze zdobyciem czy utrzymaniem mieszkania, jak również wysokie koszty edukacji dzieci – tego rodzaju problemy dotyczą wiele polskich rodzin, także gdańskich, i nie wpływają korzystnie na ich funkcjonowanie.

Jak wynika z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w 2011 roku na 10.602 rodziny ogółem ponad połowa nie przekraczała kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. 1602 rodziny z dziećmi w roku 2011 otrzymywały pomoc z uwagi na ubóstwo (sprawozdanie MOPR za 2011 rok). Niedostatek materialny, który uniemożliwia zaspakajanie elementarnych potrzeb, prowadzić może do wykluczenia rodziny z życia społecznego. Dzieci, jako uczestnicy tych ekonomicznych warunków rodziny mają trudności w dostępie do ważnych obszarów życia społecznego i czynników stymulujących ich rozwój. Rodziny mające małe zasoby ekonomiczne, a także te, które są dysfunkcjonalne, mogą w dużo mniejszym stopniu inwestować w dzieci. Podstawowe potrzeby tych rodzin są realizowane w ramach programu “Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Najwięcej informacji ilościowych dotyczących rodzin z dziećmi w Gdańsku uzyskano z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku. Dane te uzupełniono informacjami z innych jednostek organizacyjnych Miasta i podmiotów pracujących na rzecz dziecka i rodziny oraz spisu powszechnego i realizowanych badań.

Informacje te przedstawiają obraz rodzin, które są wspierane przez system pomocy społecznej. Charakterystyka tych rodzin została przedstawiona zarówno w skali globalnej całego Gdańska, jak i rejonów działania Centrów Pracy Socjalnej MOPR w załączniku nr 2.

Stan pieczy zastępczej w Gdańsku

Pieczą zastępczą nad dzieckiem sprawowana jest zasadniczo w ramach form rodzinnych (rodziny zastępczej, rodzinnych domów dziecka) oraz instytucjonalnych (placówek opiekuńczo - wychowawczych). Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza szereg zmian, które wpłyną na ograniczenie roli placówek opiekuńczo - wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnych form opieki.

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej postanowieniem sądu jest kierowane do pieczy zastępczej. Organizator pieczy zastępczej w pierwszej kolejności powinien poszukiwać możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, a gdy takiej możliwości nie ma dziecko jest umieszczane w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Pieczę zastępczą zapewnia dziecku całodobową, ciągłą opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Pobyt dziecka w pieczy zastępczej ma charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej.

Należy dołożyć wszelkich starań, aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przynosił pożądane efekty. Szczególny nacisk powinien zostać położony na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną już od momentu zidentyfikowania zagrożeń jej funkcjonowania, tak aby ich eskalacja nie pociągnęła za sobą konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej praca z rodziną biologiczną winna być ukierunkowana na korektę występujących dysfunkcji, tak by powrót dziecka do rodziny biologicznej stał się możliwy.

Analiza powodów umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej pokazuje, że rodzicielstwo rodziców biologicznych było najczęściej bardzo nieudane. Źródłem takiej sytuacji są problemy społeczne w tym patologie, odpowiadające za trwałą (rzadziej czasową) dysfunkcję rodziny. Najczęściej występujące powody umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej to bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych rodziców biologicznych, alkoholizm rodziców biologicznych, śmierć jednego lub obojga z rodziców biologicznych, czy przemoc w rodzinie biologicznej.

W przypadku większości rodzin żyje przynajmniej jeden z rodziców biologicznych dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, a skala kontaktów utrzymywana z rodzicami biologicznymi jest dość duża, nawet pomimo tak znaczących powodów zawiązania rodziny zastępczej jak przemoc w rodzinie czy porzucenie. Oznacza to także, że dzieci umieszczone w pieczy zastępczej mają niezwykle silne negatywne doświadczenia czy zaburzenia o charakterze psychologicznym, a fakt umieszczenia ich w pieczy zastępczej często nie wpływa na skuteczne odseparowania dzieci od źródła problemów. Sama zmiana miejsca pobytu dziecka nie zmienia jego negatywnych doświadczeń, których doznał w rodzinie pochodzenia.

Znakomita większość rodzin zastępczych to rodziny spokrewnione, w których funkcje opiekuńcze i wychowawcze najczęściej pełnią dziadkowie, co może być sytuacją niekorzystną w systemie rodzinnej pieczy zastępczej kiedy ich dzieci zostając rodzicami powielili negatywne wzory zachowań.

Podniesiono kompetencje opiekuńczo - wychowawcze 72 rodzin biologicznych w celu stworzenia warunków umożliwiających powrót i prawidłowe funkcjonowanie dziecka w rodzinie biologicznej. W wyniku współpracy specjalistów i rodzin biologicznych z pieczy zastępczej do rodziny pochodzenia wróciło w latach 2010 i 2011 38 dzieci. Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej polegała na dokładnej diagnozie sytuacji rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, ustaleniu planu pracy z rodziną biologiczną, wzmacnianiu więzi dzieci z rodzinami biologicznymi, ocenie jakości kontaktów rodziców biologicznych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej oraz aktywizacji rodzin biologicznych do czynnego udziału w procesie

wychowawczym dzieci w celu reintegracji rodziny (186 dzieci utrzymywało kontakt z rodziną biologiczną). Szczegółowe dane statystyczne o systemie pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) na terenie Miasta Gdańska przedstawiono w załączniku nr 3.

Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej

Osoba opuszczająca pieczę zastępczą zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Zgodnie z obowiązującymi od 01 stycznia 2012 roku przepisami osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki;
- usamodzielnienie;
- zagospodarowanie;

oraz udziela się pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych;
- zatrudnienia.

Zakres pomocy udzielanej osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą w latach 2010-2011 oraz w I półroczu 2012 przedstawiono w załączniku nr 4.

Oferta instytucjonalna miasta

Realizacja Programu możliwa będzie dzięki wykorzystaniu szeroko rozumianej oferty instytucjonalnej miasta. W Gdańsku funkcjonuje ponad 900 instytucji pomocowych o różnym charakterze, których zadaniem jest udostępnianie mieszkańcom swojej oferty edukacyjnej, socjalnej, kulturalnej, zdrowotnej¹. Miasto jest również znaczącym dysponentem infrastruktury mieszkaniowej – szczególnie istotnej z punktu widzenia zaspokajania potrzeb rodziny. Gdańsk dysponuje znaczącym potencjałem placówek oświatowych, kulturalnych i opieki zdrowotnej, które mogą przyczynić się do realizacji zadań podejmowanych w ramach Programu.

Tab. nr 2. Podstawowa infrastruktura społeczna miasta

INFRASTRUKTURA	2011	2012 (prognoza)
Liczba mieszkań w zasobie gminy	22 406	19 990
Liczba mieszkań (lokali) socjalnych	762	860
Liczba żłobków	9	9
Liczba przedszkoli	186	188
Liczba szkół podstawowych	86	86
Liczba szkół gimnazjalnych	63	62
Liczba świetlic dla dzieci i klubów dla młodzieży	55	54
Liczba bibliotek w gminie	34	32
Liczba domów kultury	11	11
Liczba obiektów sportowych (boisk, hal, pływalni itp.)	191	191

¹ dane na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej – Gdańsk 2012

Liczba podstawowych zespołów opieki zdrowotnej	76	74
Liczba szpitali	13	13
Liczba innych placówek medycznych, (np. gabinety stomatologiczne)	170	170
Jednostki specjalistycznego poradnictwa	12	12
Noclegownie, schroniska, domy dla bezdomnych	9	8
Centra Pracy Socjalnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie	8	8
Centrum Interwencji Kryzysowej	1	1

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej - Gdańsk 2012 r.

Doświadczenia w realizacji działań na rzecz wsparcia rodziny i integracji społecznej wskazują jednoznacznie zarówno na potencjał jak i możliwości współpracy instytucji kultury, oświaty w realizacji działań o charakterze środowiskowym – zwłaszcza w zakresie spędzania wolnego czasu.

Formy wspierania rodziny w Gdańsku

Gdańsk wspiera rodziny zagrożone lub przeżywające trudności, w szczególności w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych, poprzez działania profilaktyczne i pomocowe. W ramach oferty skierowanej do gdańskich rodzin, dzieci i rodzice korzystają m.in. z poradnictwa specjalistycznego, z oferty w placówkach wsparcia dziennego, oferty organizacji pozarządowych, wypoczynku letniego czy dożywiania w szkołach, przy kościołach, organizacjach społecznych, ulg i zniżek w zakresie oferty kulturalnej, komunikacyjnej czy sportowej Miasta.

W zakresie wspierania rodzinnej pieczy zastępczej do 31 grudnia 2011 roku zadania te realizował MOPR w Gdańsku przy udziale 3 ośrodków adopcyjno – opiekuńczych. Aktualnie zadania te przejęli do wyłącznej realizacji organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej tj. na terenie Miasta Gdańska - MOPR w Gdańsku, który zatrudnia 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (wsparcie 90 rodzin zastępczych). Koordynatorzy zostali w szczególności skierowani do rodzin zastępczych spokrewnionych, które w największym stopniu wymagają zintensyfikowanych działań wspierających i motywujących. MOPR w Gdańsku już od 2008 roku wprowadził do najbardziej potrzebujących rodzin zastępczych osobę wspierającą (odpowiednik koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej) tzw. „przyjaciela rodziny” w ramach Projektu systemowego „Systematycznie do celu”.

Poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacje, grupy wsparcia, szkoły dla rodzica

Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne w zakresie wspierania rodziny świadczone jest przede wszystkim przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku, poradnie psychologiczno - pedagogiczne, poradnie rodzinne, Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, Centrum Interwencji Kryzysowej, organizacje pozarządowe, w tym placówki wsparcia dziennego. Porad pedagogicznych udzielano głównie z powodu: bezradności i zaniedbania w opiece nad dziećmi, problemów wychowawczych i edukacyjnych, przemocy w rodzinie, chorób psychicznych,

niepełnosprawności dziecka, zaburzeń w zachowaniu, problemów alkoholowych w rodzinie, demoralizacji małoletnich, wspierania rodzin zastępczych, udzielenia pomocy rodzinom adopcyjnym w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Łącznie w ramach poradnictwa udzielono w 2011 roku ponad 23000 porad dla rodzin.

Terapia rodzin prowadzona jest m.in. przez Poradnię Rodzinną przy Centrum Interwencji Kryzysowej, Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży i organizacje pozarządowe.

Mediacje w roku 2011 prowadzone były głównie przez organizacje pozarządowe (np. Fundacja Inicjatyw Społecznie Odpowiedzialnych), jak również MOPR w ramach projektu systemowego „Systematycznie do celu”.

Poradnie psychologiczno - pedagogiczne, Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, organizacje pozarządowe, MOPR w Gdańsku organizowały także grupy wsparcia i szkoły dla rodziców.

Działania prowadzone w środowisku rodzin w ramach asystentury polegające na budowaniu i realizacji wspólnie z rodziną planu pracy ukierunkowanego na rozwiązywanie problemów rodzin.

Placówki wsparcia dziennego

Na terenie Gdańska funkcjonuje 17 placówek wsparcia dziennego, w tym dwie prowadzone w formie specjalistycznej. Zdecydowana większość tego rodzaju placówek prowadzona jest w formie opiekuńczej, zapewniającej pomoc w nauce, opiekę, rozwój zainteresowań, organizację czasu wolnego. Z oferty placówek wsparcia dziennego w roku 2011 skorzystało łącznie 676 dzieci (sprawozdanie MOPR za 2011 rok). Istniejąca sieć placówek wsparcia dziennego zlokalizowana jest głównie w centralnych dzielnicach Miasta.

Organizacja czasu wolnego

Z różnych form wypoczynku letniego organizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy rodzinie w Gdańsku skorzystało w minionym roku 372 dzieci. MOPR w Gdańsku współpracował w tym zakresie z Wydziałem Polityki Społecznej UMG, Pomorskim Kuratorium Oświaty i Związkiem Miast Nadwiślańskich w Toruniu.

Dożywianie

W 2011 roku Rządowym Programem „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w Gdańsku objęto 10544 osób. W stosunku do 2010 roku wzrosła liczba świadczeniobiorców w grupie dzieci do lat 7 - o 96 osób, spadła liczba dzieci do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej o 104 osoby, spadła liczba dorosłych o 113 osób (sprawozdanie MOPR za 2011 rok). Wszystkie osoby wymagające wsparcia w tym zakresie otrzymały pomoc.

W zakresie organizacji dożywiania współpracują ze sobą MOPR w Gdańsku, Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Gdańsku, szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.

Zasiłki, stypendia szkolne

W roku 2011 na zasiłki i stypendia szkolne została przeznaczona z budżetu Miasta kwota 790 839,90 zł. Ze świadczeń skorzystało 1489 uczniów (sprawozdanie MOPR za 2011 rok).

Karta Dużej Rodziny

W Gdańsku zamieszkuje 6755 rodzin wielodzietnych, z czego 10% to klienci MOPR w Gdańsku. W zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych Miasto Gdańsk stworzyło Program Duża Gdańska Rodzina, zainicjowany z potrzeby solidarności z rodzinami, które podjęły trud i odpowiedzialność wychowania liczniejszego potomstwa.

W ramach ww. Programu wprowadzono Kartę Dużej Rodziny, na podstawie której, rodzina może bez względu na posiadany dochód i status ekonomiczny skorzystać z szeregu ulg (np. przejazdy transportem miejskim), zniżek i darmowych wejściówek, m.in. do placówek miejskich (np. muzeów, ZOO, teatru, itp.). Z Karty korzysta łącznie ok. 3300

gdańskich rodzin wielodzietnych, co stanowi ok. 50% całkowitej liczby rodzin wielodzietnych w Mieście.

Inicjatywa propaguje ponadto partnerstwo publiczno - prywatne poprzez aktywizację zarówno lokalnych zasobów Miasta, jak również sektora prywatnego w zakresie współpracy na rzecz gdańskich rodzin wielodzietnych. Do chwili obecnej do Programu przystąpiło 16 partnerów, w tym 10 podmiotów prywatnych.

Wsparcie dla rodzin z problemami mieszkaniowymi

Pomoc dla osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym jest realizowana poprzez świadczenia finansowe w formie dodatków mieszkaniowych oraz ulgi w formie obniżki dochodowej. W 2011 roku wydano 8703 decyzje w sprawie dodatku mieszkaniowego. Od 1 maja do 31 grudnia 2011 roku współpracowano z 2257 zarządcami i administratorami, którym przekazywane były dodatki mieszkaniowe. Dział Pomocy Mieszkaniowej zweryfikował 5536 wniosków o obniżkę dochodową (sprawozdanie MOPR za 2011 rok).

Pomoc dla osób wykluczonych mieszkaniowo jest realizowana poprzez działającą sieć placówek dla osób bezdomnych o różnym standardzie, realizację indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Problem rodzin zagrożonych eksmisją jest rozwiązywany poprzez działania Centrum Treningu Umiejętności Społecznych. Działania wobec tych rodzin prowadzone są od 2010 roku w partnerstwie samorządu (Wydział Gospodarki Komunalnej UMG i Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie) i organizacji pozarządowej (Towarzystwo Pomocy Św. Brata Alberta). Pracę z rodzinami eksmitowanymi z zasobów mieszkaniowych Gdańska prowadzą asystenci, którzy motywują, wspierają i monitorują realizację zadań przez mieszkańców CTUS. W wyniku tych działań spośród 33 mieszkańców CTUS 27 osób podjęło spłatę swoich zadłużeń czynszowych, 14 osób zostało zarekomendowanych do przyznania mieszkań komunalnych, 19 osób podjęło działania związane z profilaktyką zdrowotną, na 20 osób wymagających 5 podjęło terapię, a jedynie 3 osoby zostały skierowane do schronisk dla bezdomnych.

Organizacja systemu wspierania dziecka i rodziny oraz pieczy zastępczej.

W roku 2011 w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie, który jest koordynatorem zadań związanych ze wspieraniem rodziny oraz organizatorem pieczy zastępczej w Gdańsku, została przeprowadzona reorganizacja, której celem było między innymi sprzężenie działań prowadzonych na rzecz rodziny w środowisku, jak i dzieci, które w wyniku niewłaściwej opieki zostały umieszczone w pieczy zastępczej. W wyniku tej reorganizacji zostało powołanych 8 Centrów Pracy Socjalnej, Dział Pieczy Zastępczej oraz Zespół Wspierania Rodziny. W Centrach Pracy Socjalnej wyodrębniono zespoły pracowników socjalnych, które zajmują się sprawami rodziny i dziecka oraz zespoły zajmujące się sprawami seniorów i osób niepełnosprawnych. W kompetencji jednego z zastępców dyrektora pozostawiono zadania realizowane w zakresie wspierania rodziny w środowisku i rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Analiza danych statystycznych dotyczących między innymi powrotów dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych wskazuje na potrzebę wyposażenia pracowników socjalnych w narzędzia pracy socjalnej umożliwiające skuteczne wspieranie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Narzędziami pomocnymi pracownikowi socjalnemu mogą być już istniejące, ale wymagające dalszego wdrażania procedury (niebieska karta, procedura pomocy dziecku krzywdzonemu) oraz nowe rozwiązania wprowadzone ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj. asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Zasoby systemu wspierania dziecka i rodziny oraz pieczy zastępczej (na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej - Gdańsk 2012 rok):

1. Praca socjalna w 8 Centrach Pracy Socjalnej MOPR – 224 pracowników socjalnych,

2. Poradnictwo specjalistyczne w MOPR, placówki, organizacje udzielające poradnictwa specjalistycznego,
3. Placówki wsparcia dziennego – 17 placówek prowadzonych przez organizacje pozarządowe,
4. Asystenci i inni specjaliści pracujący z rodziną – 8 osób zatrudnionych w ramach projektu systemowego i 12 osób zatrudnianych na stanowiskach pedagog, psycholog posiadających kompetencje w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz 8 osób w ramach konkursu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
5. Praca z rodzinami, których dzieci znajdują się w pieczy zastępczej oraz dzieckiem w pieczy zastępczej - pracownicy Działu Pieczy Zastępczej – pracownicy socjalni, specjaliści pracy z rodziną, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, obsługujący:
 - Rodziny zastępcze - 454
 - w tym: rodziny zastępcze spokrewnione – 359
 - rodziny zastępcze niespokrewnione – 58
 - rodziny zastępcze zawodowe – 37
 - Placówki opiekuńczo wychowawcze publiczne – 8
 - Placówki opiekuńczo wychowawcza niepubliczne – 6
 - Usamodzielnianych wychowanków – 336
 - Mieszkania chronione – 2

4. Rekomendacje do kierunków Programu na lata 2012-2014

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę sformułowane zostały rekomendacje dla Programu. Stanowią one podstawę wyznaczenia priorytetów oraz zadań szczegółowych dla Programu w perspektywie lat 2012 – 2014.

Rekomendacją, która jest podstawą skuteczności działań Programu jest zorganizowanie wsparcia rodzin o charakterze systemowym poprzez włączenie różnych form pomocy, ze strony różnych instytucji i organizacji w oparciu o projektowany model pracy z rodziną potrzebującą wsparcia. Zakres tego wsparcia powinien obejmować wzmocnienie socjalne, pedagogiczne, psychologiczne i terapeutyczne rodziny z problemem, zagrożonej problemem lub znajdującej się w kryzysie. Ważne jest aby oddziaływania te miały charakter indywidualny uwzględniający zasoby, potrzeby i deficyty konkretnej rodziny i aby oddziaływania dotyczyły całej rodziny oraz dziecka. Celem powyższych działań jest przede wszystkim utrzymanie dziecka w jego środowisku rodzinnym i uniknięcie umieszczenia go w pieczy zastępczej. W sytuacji konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej prowadzenie intensywnej pracy dzieckiem i rodziną biologiczną na rzecz jego powrotu. Założenia do projektowanego modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia przedstawiono poniżej.

Założenia do projektowanego modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia

1. **Pracownik socjalny Centrum Pracy Socjalnej MOPR powinien być zawsze osobą wiodącą w organizowaniu pracy z rodziną** niezależnie od tego jakimi oddziaływaniami systemu wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej czy systemu pomocy społecznej członkowie tej rodziny (osoby dorosłe i dzieci) są objęci. Pracownik socjalny powinien organizować pracę z rodziną w taki sposób aby efektywnie i skutecznie wykorzystywać zasoby Centrum Wspierania Rodziny, Centrum Usług Społecznych, Centrum Rozwoju MOPR oraz środowiska lokalnego na rzecz prowadzenia działań profilaktycznych, interwencyjnych, aktywizujących

i readaptacyjnych. Celem tych wszystkich działań jest zwiększanie integralności rodzin, uniezależnianie od systemu pomocy społecznej rodzin posiadających własny potencjał i zasoby oraz zapewnianie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom, które takich możliwości nie posiadają.

2. **Wzmocnienie roli pracowników socjalnych Zespołów ds. Rodziny i Dziecka Centrów Pracy Socjalnej MOPR** jako organizatorów systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej na poziomie indywidualnej pracy z rodzinami potrzebującymi wsparcia. Umożliwienie zastosowania w większym stopniu różnorodnych metod i technik pracy (na przykład mediacji rodzinnych, asystentury rodziny, koordynatorów pieczy zastępczej). Uelastycznienie czasu pracy pracowników socjalnych aby umożliwić im bezpośredni kontakt z wszystkimi członkami rodziny. Wdrażanie działań ukierunkowanych na oddzielenie pracy socjalnej od pomocy finansowej. Aby wypełnić te założenia istnieje potrzeba zwiększenia zasobów kadrowych pracowników socjalnych, bez zwiększania całkowitego zasobu kadrowego MOPR.
3. **Wypracowanie i wdrożenie narzędzi diagnostycznych umożliwiających pracownikowi socjalnemu różnicowanie w odniesieniu do klientów poziomów oddziaływań pracy socjalnej.** Rekomendowane jest uwzględnienie w diagnozowaniu rodzin motywacji do zmiany, zasobów rodziny oraz czasu pozostawiania rodziny w systemie pomocy społecznej.
4. **Zastosowanie w pracy z rodziną zasady partnerstwa.** W oparciu o tę zasadę rodzina powinna być partnerem współpracującym z pracownikiem socjalnym, a tym samym wszyscy członkowie rodziny i pracownik socjalny mogą mieć wpływ, kontrolę i dzielić się odpowiedzialnością za podejmowane decyzje w sprawach rodziny.
5. **Zastosowanie w pracy z rodziną zasady pracy zespołowej** włączającej w rozwiązywanie jej problemów różnych specjalistów stosowanie do zdiagnozowanych potrzeb i problemów.
6. **Ewaluacja istniejących procedur dotyczących pieczy zastępczej** (między innymi umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej oraz organizowania kontaktu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej z rodzicami) z wykorzystaniem istniejących dobrych praktyk (w Załączniku Nr 5 przykładowa procedura Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej).

Rekomenduje się aby:

- w celu ochrony dobra dziecka przygotować je do konieczności umieszczenia w pieczy zastępczej. Poza sytuacjami interwencyjnymi, dziecko powinno być umieszczane w pieczy zastępczej przez rodziców;
 - pierwszy kontakt rodziców z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej powinien odbyć się jak najszybciej, nie później niż 7 dni od odseparowania dziecka od rodziców;
 - zintensyfikować działania podejmowane na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej i zapewnić największą intensywność tych prac w pierwszym okresie po odseparowaniu dziecka od rodziców (w pierwszych 6 miesiącach);
 - w ramach prowadzonego monitoringu pieczy zastępczej większą wagę przywiązywać do oceny potrzeb i rozwiązywania problemów dziecka umieszczonego w pieczy.
7. **Dostosowanie systemu szkoleń i superwizji do zdefiniowanej roli pracowników socjalnych, asystentów rodziny, koordynatorów pieczy zastępczej.** Wypracowanie sposobu rekrutacji asystentów rodziny w oparciu o wspólny program MOPR i PUP, zapewniający pozyskanie asystentów rodziny posiadających doświadczenie zawodowe i rodzinne. Powiązanie powyższych systemów rekrutacji, szkoleń i superwizji.

8. Wypracowanie i wdrożenie sposobu ewaluacji modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia pod kątem zwiększania jakości pracy socjalnej.

Analiza diagnozy oraz kierunki wytyczone przez projektowany model pracy z rodziną potrzebującą wsparcia wskazały na konieczność podjęcia działań w dwóch wyodrębnionych w Programie obszarach: wspierania rodziny oraz rozwoju pieczy zastępczej. Obszar pieczy zastępczej obejmuje również usamodzielniania wychowanków.

W celu wspierania rodziny należy:

1. Podjąć działania systemowe o charakterze wyprzedzającym, łagodzące społeczne i ekonomiczne konsekwencje utrzymujące się negatywnej prognozy społeczno-demograficznej dla mieszkańców Gdańska oraz jej skutków dla rodzin i gospodarstw domowych.
Działania te winny przybrać formę rozwijanej współpracy instytucjonalnej pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie - koordynatorem pomocy rodzinie oraz organizatorem pieczy zastępczej w Gdańsku, a innymi jednostkami organizacyjnymi Gminy – dysponentami zasobów infrastruktury społecznej. Należy dbać o niezbędny poziom integracji działań wspierających rodzinę z miejskimi programami polityki edukacyjnej, opiekuńczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz mieszkaniowej.
2. Dostosować formy planowych działań instytucjonalnych do zidentyfikowanych potrzeb rodzin - poprzez organizację usług asystentów rodzinnych oraz specjalistów (pedagogów, psychologów) wspierających rodziny z problemem alkoholowym.
3. Wzmocnić potencjał kadrowy MOPR w zakresie pracy socjalnej i oferowanego wsparcia specjalistycznego.
4. Promować dostosowane do wymogów współczesności reguły życia społecznego w rodzinie, podziału ról i obowiązków wynikających ze zmieniających się warunków i stylu życia.
5. Dążyć do zwiększenia oferty wsparcia specjalistycznego dla rodzin poprzez zwiększenie oferty: terapii indywidualnej i rodzinnej, poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego oraz specjalistycznej pomocy (także dla dzieci wykorzystywanych seksualnie).
6. Zorganizować na wysokim jakościowo poziomie dostępną opiekę instytucjonalną nad dziećmi (opieka: nad dziećmi do lat 3, przedszkolna, szkolna, placówek wsparcia dziennego).
7. Podjąć działania na rzecz przywrócenia środowiskowych funkcji szkołom publicznym oraz pogłębienia współpracy nauczycieli z rodzicami.
8. Przeciwdziałać ubóstwu dzieci i młodzieży.
9. Zapewnić zgodne z oczekiwaniami społecznymi zagospodarowanie wolnego czasu dzieciom i młodzieży – dbać o atrakcyjność ofert spędzania czasu wolnego rozwijanych w ramach działań środowiskowych. Zwłaszcza dotyczy to form realizowanych przez placówki wsparcia dziennego. Ważne jest aby wprowadzić jako stały element pracy zajęcia socjoterapeutyczne z dziećmi i młodzieżą.
10. Podjąć zdecydowane działania na rzecz przeciwdziałania wzrostowi przemocy w rodzinie.
11. Przeciwdziałać zagrożeniom wykluczeniem społecznym osób i rodzin poprzez realizację działań w ramach projektów dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych krajowych i zagranicznych w tym UE.
12. Rozwijać profilaktykę i działania aktywizujące, kompensacyjne i edukacyjne rodzin.
13. Rozwijać formy i narzędzia wspierające rodzinę w środowisku.

W celu rozwoju pieczy zastępczej należy:

1. Podjąć działania zwiększające liczbę rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzin zawodowych specjalistycznych.
2. Rozwijać system szkoleń i kursów przygotowawczych dla kandydatów na rodziny zastępcze w zakresie kompetencji wychowawczych.
3. Rozwijać inne formy czasowej opieki nad dzieckiem (rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe).
4. Budować wsparcie systemu pieczy zastępczej przez rozwój współpracy z sektorem NGO oraz realizację działań w ramach projektów dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych, krajowych i zagranicznych w tym UE.
5. Rozwijać system pomocy specjalistycznej i terapeutycznej: pedagogicznej i psychologicznej udzielanej dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej.
6. Otoczyć szerszą pomocą i wsparciem rodziny zastępcze niezawodowe w zakresie codziennej nauki i włączania dzieci powierzonych opiece do grup rówieśniczych, poradnictwa psychologicznego, psychiatrycznego oraz w zakresie uzależnień.
7. Stosować indywidualne podejście do rodzin zastępczych i ich potrzeb.
8. Rozwijać pomoc dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w zakresie organizacji wycieczek letniego, wydatków na kulturę i rozrywkę.
9. Objąć opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka.

W celu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej należy:

1. Przygotowywać wychowanków do radzenia sobie w życiu dorosłym od chwili gdy wychowanek trafia do pieczy zastępczej.
2. Organizować pomoc w usamodzielnieniu się wychowanków, szczególnie w zakresie zatrudnienia, uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych i kontynuowania nauki.
3. Prowadzić stały monitoring sytuacji osób, które zakończyły proces usamodzielnienia przez okres 1 roku.

Poniżej graficznie przedstawiono schemat działania systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej w Gdańsku w oparciu o projektowany model pracy z rodziną potrzebującą wsparcia.

I. Model

III.

Wspieranie rodziny

Asystent rodziny

Instytucje i Organizacje

Rodzina potrzebująca wsparcia

II.

Pracownik socjalny CPS MOPR

Rodziny zastępcze Instytucje i Organizacje

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej

IV.

Pieczą zastępczą

5. Cele Programu

Celem głównym Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 – 2014 jest wzmacnianie i przywracanie prawidłowych funkcji rodzin.

Warunkiem umożliwiającym realizację celu jest opracowanie i wdrożenie modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia w oparciu o założenia projektowanego modelu, które zostały przedstawione w rekomendacjach do niniejszego programu.

Celami szczegółowymi w zakresie wspierania rodziny są:

- 1) **Promowanie wartości rodziny** – prawidłowo funkcjonująca rodzina jest gwarancją rozwoju społeczeństwa dlatego tak ważne jest wspieranie jej rozwoju oraz promocja wartości rodziny. Cel ten będzie realizowany poprzez promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych oraz prowadzenie działalności edukacyjno - informacyjnej na rzecz promowania rodziny.
- 2) **Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu** – biorąc pod uwagę, że rodzina jest głównym środowiskiem funkcjonowania swoich członków, a przede wszystkim rozwoju dziecka i stanowi ona naturalne środowisko wychowawcze, w którym dziecko uczy się żyć i postępować w określony sposób, należy w sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami udzielić jej pomocy poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego oraz terapii rodzinnej. Wspieranie rodziny będzie się odbywało poprzez:
 - a) **inicjowanie działań na rzecz środowiskowych form wspierania rodziny w wychowaniu dzieci, to jest:**
 - wspieranie wychowawczej roli szkoły, klubów sportowych, bibliotek i innych,
 - inspirowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie,
 - wspieranie funkcji opiekuńczych rodziny poprzez rozwijanie placówek wsparcia dziennego,
 - promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży,
 - wspieranie działań dotyczących upowszechniania informacji o uprawnieniach dla rodziny i jej członków oraz o instytucjach i dostępnych formach pomocy wspierających rodzinę.
 - b) **wdrażanie skutecznych programów zapobiegających kryzysowi w rodzinie i umożliwiających rodzinom wyjście z sytuacji kryzysowej, to jest:**
 - wspieranie rozwoju placówek ukierunkowanych na pomoc rodzinie w sytuacjach kryzysowych,
 - realizacja programów profilaktycznych w zakresie patologii społecznej,
 - realizacja programów terapeutycznych i interwencyjnych, w tym dożywiania,
 - wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego i specjalistycznego,
 - inicjowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej członków rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - wspomaganie aktywności edukacyjno – społecznej dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych bezrobociem, ubóstwem i społeczną marginalizacją,
 - wspieranie programów ochrony rodziny przed przemocą i jej skutkami,

- propagowanie i wspieranie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży oraz edukacji dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa publicznego.
- c) wdrażanie nowoczesnych metod pracy z rodziną i dzieckiem, to jest:**
- podnoszenie wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych osób pracujących z rodziną,
- inicjowanie współpracy interdyscyplinarnej na rzecz rodziny, w której wiodącą rolę będzie pełnił pracownik socjalny, a podejmowane działania będą prowadzone w oparciu o indywidualny plan pracy z rodziną i jej otoczeniem.

Celami szczegółowymi w zakresie rozwoju pieczy zastępczej są:

- 1) Tworzenie oraz wspieranie form pieczy zastępczej adekwatnie do potrzeb.**
Zabranie dziecka z rodziny naturalnej ma być ostatecznością, gdy jego dobro jest zagrożone. Działaniu temu winna towarzyszyć zasada zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwojowych, które najlepiej mogą zagwarantować rodzinne formy pieczy zastępczej. Podstawowym zadaniem rozwoju pieczy zastępczej jest zwiększenie liczby niezawodowych oraz zawodowych rodzin zastępczych w celu przeciwdziałania umieszczeniu dziecka pozbawionego opieki rodziny biologicznej w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Realizacja założeń programu ma za zadanie ograniczenie skali opieki instytucjonalnej, w szczególności zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy instytucjonalnej na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej będzie realizowany poprzez: promocję, pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, a także zachęcenie mieszkańców Gdańska do podjęcia obowiązków związanych z opieką nad dziećmi w ramach rodzinnej pieczy zastępczej.
- 2) Pomoc usamodzielniającym się wychowankom,** która obejmuje wychowanków pieczy zastępczej oraz różnego typu placówek opieki całodobowej. Działania obejmują realizację indywidualnych programów usamodzielniania oraz pracę edukacyjno - wychowawczą, wspierającą ich życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem od momentu umieszczenia w pieczy zastępczej. Położenie nacisku na rozwój oferty pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz wprowadzenie oferty udzielania pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. Monitorowanie sytuacji wychowanków po zakończeniu procesu usamodzielnienia.
- 3) Pomoc w powrocie dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej** poprzez współpracę koordynatora pieczy zastępczej z asystentem rodziny i wspólne działania dążące do uregulowania, a następnie stabilizacji sytuacji życiowej rodziny.

Adresatami Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 – 2014 są:

- Rodziny z dziećmi zamieszkałe na terenie Gdańska, zwłaszcza rodziny zagrożone lub przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej lub których dziecko jest umieszczone w pieczy zastępczej;
- Rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, sprawujące pieczę nad dzieckiem pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej;
- Podmioty instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- Usamodzielniani wychowankowie;
- Jednostki organizacyjne i podmioty wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej oraz służby, instytucje, organizacje pozarządowe, związki kościelne, poradnie, jednostki oświaty, itp. działające na rzecz dziecka i rodziny.

6. Zadania przewidziane do realizacji na lata 2012-2014

Określone poniżej zadania realizują cel główny i cele szczegółowe Programu w odniesieniu do systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadań wynikających z obowiązków nałożonych na MOPR jako jednostką odpowiedzialną za koordynację zadań związanych ze wspieraniem rodziny oraz organizatora pieczy zastępczej w Gdańsku.

Lp.	Zadanie	Koordynator	Formy realizacji	Termin
I. Model pracy z rodziną potrzebującą wsparcia				
1.	Opracowanie na podstawie rekomendowanych kierunków modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia	WPS we współpracy z MOPR	- Powołanie zespołów roboczych do prac; - Opracowanie i realizacja harmonogramu prac;	2012-2013
2.	Wdrożenie opracowanego modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia	MOPR we współpracy z WPS	- Opracowanie sposobu wdrożenia modelu; - Monitorowanie etapów wdrożenia modelu;	2013-2014
3.	Wypracowanie i wdrożenie sposobu ewaluacji modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia	WPS we współpracy z MOPR	- opracowanie narzędzia ewaluacyjnego służącego mierzeniu jakości pracy socjalnej z rodziną;	2014
II. Pracownik socjalny w pracy z rodziną				
1.	Dostosowanie organizacji pracy Centrów Pracy Socjalnej MOPR do określonej w modelu roli pracownika socjalnego	MOPR	- Uregulowanie organizacji pracy zorientowanej na wykorzystanie przez pracownika socjalnego zasobów Centrum Wspierania Rodziny, Centrum Usług Społecznych, Centrum Rozwoju MOPR oraz środowiska lokalnego na rzecz poprawy sytuacji dzieci i ich rodzin (zgodnie z założeniami reorganizacji MOPR); - Powiększenie zasobu kadrowego pracowników socjalnych (bez zwiększania ogólnego zasobu kadry MOPR); - Uelastycznienie czasu pracy pracownika socjalnego; - Wdrażanie działań ukierunkowanych na oddzielenie pracy socjalnej od pomocy finansowej;	2013
2.	Wypracowanie i wdrożenie narzędzi diagnostycznych dla	MOPR	- Powołanie zespołu specjalistów do	2013

	pracownika socjalnego umożliwiających różnicowanie oddziaływań na rzecz rodziny		opracowania narzędzi; - Przeprowadzenie testu narzędzi; - Wdrożenie narzędzi do bieżącej pracy pracownika socjalnego;	
3.	Stosowanie nowych metod i technik pracy socjalnej	MOPR	- Wprowadzenie mediacji rodzinnych; - Rozwój asystentury rodziny; - Zwiększenie liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - Różnicowanie zakresu i intensywności pracy socjalnej adekwatnie do zdiagnozowanego stanu rodzin;	2012-2013
4.	Zastosowanie zasady współpracy i pracy zespołowej w pracy pracownika socjalnego z rodziną	MOPR	- Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych budowanych przez pracownika socjalnego w sprawie rodziny; - Włączanie rodzin w prace tych zespołów;	2013
5.	Wypracowanie systemu rekrutacji, szkoleń i superwizji pracowników w zakresie pracy z rodziną	MOPR	- Powiązanie systemów rekrutacji, szkoleń, superwizji kadry pracującej z rodziną z wypracowanym różnicowaniem rodzaju i intensywności pracy socjalnej; - Opracowanie we współpracy z PUP programu pozyskiwania kandydatów na asystentów rodziny;	2012-2013

III. Wspieranie rodziny

1.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka	MOPR, WE	- Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w ubóstwie; - Objęcie rodzin pomocą w postaci dożywiania; - Monitorowanie sytuacji opiekuńczo – wychowawczej i zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;	2012 - 2014
2.	Dostosowanie sieci placówek wsparcia dziennego do lokalnych potrzeb	WPS, MOPR, WE	- Rozwój oferty specjalistycznej placówek; - Dostosowanie lokalizacji	2013

			<p>placówek do potrzeb;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zbudowanie systemu kwalifikacji dzieci do placówek wsparcia dziennego z wykorzystaniem kluczowej roli pracownika socjalnego w tym systemie; 	
3.	Promowanie wartości rodziny	MOPR we współpracy z WE i organizacjami pozarządowymi	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja festynów, imprez o charakterze edukacyjno – integracyjnym - Rozwój oferty dostępnej w ramach Karty Dużej Rodziny; 	2012 – 2014
4.	Wspieranie rodziny naturalnej, do której powróciło dziecko z pieczy zastępczej	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie intensywnych działań wspierających rodzinę naturalną i dziecko; - Monitorowanie przez okres roku sytuacji dziecka, które wyrokiem sądu wróciło do rodziny naturalnej; 	2012 – 2014
5.	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących sytuacji kryzysowych. Prowadzenie działań zapobiegających powstawaniu lub pogłębianiu się już istniejących patologii w rodzinie i środowisku życia dziecka (demoralizacja, przemoc w rodzinie i w szkole, uzależnienia)	MOPR we współpracy z WE i organizacjami pozarządowymi	<ul style="list-style-type: none"> - Współpraca służb w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych; - Wdrożenie koncepcji otwartych szkół środowiskowych; - Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego zwłaszcza pedagogicznego, psychologicznego oraz prawnego; - Organizowanie terapii dla rodzin; - Podnoszenie kompetencji rodzin w zakresie prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji i poradnictwa; - Monitorowanie środowisk z problemem uzależnień (motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców i monitorowanie terapii rodziców); - Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych 	2012 – 2014

			<p>wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień, niepełnosprawności, długotrwałej choroby;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystenta rodziny; - Zapewnienie pomocy rodzinom z problemem alkoholowym przez psychologów i pedagogów; - Organizacja czasu wolnego i wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży objętej systemem wspierania rodziny i systemem pieczy zastępczej 	
IV. Rozwój pieczy zastępczej				
1.	Rozwój pieczy zastępczej rodzinnej	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> - Podejmowanie działań propagujących i wspierających rodzinną pieczę zastępczą; - Zatrudnienie koordynatorów pieczy zastępczej - Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych; - Zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zawodowej oraz prowadzenia rodzinnych domów dziecka; - Prowadzenie rejestru osób zakwalifikowanych oraz pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka; 	2012 – 2014
2.	Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> - Warsztaty psychoedukacyjne dla rodzin zastępczych mających na celu podnoszenie ich kompetencji; - Organizowanie dla rodzin 	2012 – 2014

			<p>zastępczych grup wsparcia w celu integracji środowiska rodzinnej pieczy zastępczej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zajęcia terapeutyczne dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; - Organizowanie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych; - Rodziny pomocowe; 	
3.	Przeprowadzenie ewaluacji istniejących procedur w zakresie funkcjonowania dziecka w pieczy zastępczej	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> - Zebranie istniejących procedur i ich analiza; - Uzupełnienie procedur z wykorzystaniem dobrych praktyk pod kątem rekomendowanych kierunków działań; 	2013
4.	Przygotowanie rodziny naturalnej do powrotu dziecka z pieczy zastępczej	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> - Budowanie i podtrzymywanie relacji dzieci umieszczonych w pieczy z rodzinami i osobami bliskimi z wykorzystaniem kompetencji koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz asystentów rodzin i pracowników socjalnych; - Praca edukacyjno – terapeutyczna z rodzicami, którym czasowo ograniczono władzę rodzicielską poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej. Celem jest poprawa funkcjonowania rodziny naturalnej w celu umożliwienia powrotu dziecka do rodziny; - Udzielanie pomocy rodzinie w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych; - Aktywizacja społeczna i zawodowa rodziców biologicznych; 	2012 – 2014

			- Opiniowanie wniosków do sądów dotyczących powrotu dziecka do rodziny;	
5.	Podnoszenie jakości usług świadczonych w ramach pieczy instytucjonalnej	MOPR	- Prowadzenie pracy z dziećmi ukierunkowanej na ich samodzielność związaną z dojrzałością społeczną i ekonomiczną; - Dbanie o wszechstronny rozwój dzieci; - Zwiększenie zintegrowania działań pieczy instytucjonalnej z pracownikiem socjalnym CPS, Szkołami, Sądami i innymi instytucjami, organizacjami działającymi na rzecz dziecka;	2012 – 2014
6.	Usamodzielnienia wychowanków	MOPR	- Prowadzenie pracy z dziećmi, której celem jest usamodzielnienie od momentu umieszczenia ich w pieczy zastępczej; - Zorganizowanie systemu pomocy w uzyskaniu zatrudnienia przez usamodzielnianych wychowanków; - Rozszerzenie pomocy udzielanej wychowankom w uzyskaniu warunków mieszkaniowych; - Stworzenie warunków do kontynuowania nauki przez wychowanków; - Monitorowanie sytuacji wychowanków po zakończonym procesie usamodzielnienia.	2012 – 2014

W załączniku nr 6 przedstawiono zakres współpracy Gdańskiego Ośrodka Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, Gdańskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w ramach realizacji Programu.

7. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Program określa limity rodzin zastępczych zawodowych w kolejnych latach jego funkcjonowania. Obowiązek określenia limitów jest zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obligatoryjnym elementem 3 letniego programu.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku – organizator pieczy zastępczej zarekomendował następujące limity, które dostosowane są do potrzeb zapewnienia profesjonalnej opieki dla dzieci, jak również do możliwości finansowych Miasta. Daje to możliwość zaplanowania długofalowych działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej zawodowej w Gdańsku.

Rodzina zastępcza zawodowa wg pełnionej funkcji	Liczba rodzin zastępczych zawodowych		
	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Pogotowie rodzinne	9	12	14
Rodzina zawodowa zwykła/wielodzietna	12	12	15
Rodzina zawodowa specjalistyczna	12	12	15
Rodzinny dom dziecka	2	8	11
Razem	35	44	55

Określone limity rodzin zastępczych zawodowych w kolejnych latach funkcjonowania Programu dostosowane są do potrzeb i możliwości szkoleniowych. Wyszakowanie zbyt dużej liczby kandydatów na rodziny zastępcze i niezaangażowanie ich o pracę w systemie pieczy zastępczej powoduje zmniejszenie motywacji i z czasem rezygnację z podjęcia pracy jako rodzina zastępcza. W limitach na najbliższe lata uwzględniono również przekształcenie rodzin wielodzietnych zawodowych w rodzinne domy dziecka, jak również przekształcenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego w rodzinne domy dziecka.

8. Oczekiwane rezultaty Programu

Zakłada się, że działający w oparciu o model pracy z rodziną potrzebującą wsparcia system zapewni skuteczną pomoc rodzinie poprzez zwiększanie oferty wsparcia rodziny w środowisku oraz spowoduje zmniejszenie ogólnej liczby dzieci w pieczy zastępczej. Jeśli nastąpi konieczność odseparowania dziecka od rodziców biologicznych to system ten zapewni opiekę dziecku przede wszystkim w pieczy zastępczej rodzinnej. Skutkować to będzie zmniejszeniem oferty pieczy zastępczej instytucjonalnej na rzecz pieczy zastępczej rodzinnej. Ważne będzie prowadzenie intensywnej pracy na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej, która w przypadku takiego powrotu dziecka będzie objęta szczególną troską.

Tak działający system profilaktyczny, terapeutyczny i readaptacyjny będzie przyczyniał się do:

1. Zwiększenia ochrony dziecka w jego rodzinie naturalnej oraz w pieczy zastępczej;
2. Wykreowania pozytywnego obrazu rodziny;
3. Zminimalizowania wykluczenia społecznego rodziny i jej członków;
4. Zintegrowania działań różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny i jej członków;
5. Zwiększenia aktywności organizacji i instytucji działających na rzecz rodziny;
6. Zwiększenia dostępu do informacji o różnorodnych formach wsparcia rodziny;
7. Poprawy bezpieczeństwa rodziny i jej członków.

Szczegółowe wskaźniki monitorujące realizację programu przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki monitorujące
I. Model pracy z rodziną potrzebującą wsparcia		
1.	Opracowanie na podstawie	- liczba powołanych zespołów roboczych do prac;

	rekomendowanych kierunków modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia	- istnienie opracowanego modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia;
2.	Wdrożenie opracowanego modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia	- liczba elementów modelu wdrożonych do pracy z rodziną
3	Wypracowanie i wdrożenie sposobu ewaluacji modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia	- istnienie narzędzia ewaluacyjnego; - przeprowadzenie ewaluacji ukierunkowanej na mierzenie jakości pracy socjalnej z rodziną;
II. Pracownik socjalny w pracy z rodziną		
1.	Dostosowanie organizacji pracy Centrów Pracy Socjalnej MOPR do określonej w modelu roli pracownika socjalnego	- liczba wdrożonych rozwiązań organizacyjnych wzmacniających rolę pracownika socjalnego; - liczba pracowników socjalnych w Zespołach ds. Rodziny i Dziecka CPS MOPR; - wdrożenie elastycznego czasu pracy pracownika socjalnego; - liczba działań/projektów ukierunkowanych na oddzielenie pracy socjalnej od pomocy finansowej;
2.	Wypracowanie i wdrożenie narzędzi diagnostycznych dla pracownika socjalnego umożliwiających różnicowanie oddziaływań na rzecz rodziny	- istnienie wypracowanego narzędzia diagnostycznego; - testowanie narzędzia diagnostycznego; - wdrożenie narzędzia diagnostycznego;
3.	Stosowanie nowych metod i technik pracy socjalnej	- liczba mediacji; - liczba asystentów rodziny i innych specjalistów pracujących z rodzinami z problemem uzależnień; - liczba koordynatorów rodziny; - liczba zdiagnozowanych rodzin pod kątem zróżnicowania zakresu i intensywności pracy socjalnej;
4.	Zastosowanie zasady współpracy i pracy zespołowej w pracy pracownika socjalnego z rodziną	- liczba zespołów interdyscyplinarnych budowanych przez pracownika socjalnego w sprawie rodziny;
5.	Wypracowanie systemu rekrutacji, szkoleń i superwizji pracowników w zakresie pracy z rodziną	- liczba pracowników objętych systemem szkoleń i superwizji; - istnienie programu pozyskiwania kandydatów na asystentów rodziny;
III. Wspieranie rodziny		
1.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka	- liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa; - liczba osób objętych pomocą w formie dożywiania; - liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych wymagających monitorowania sytuacji opiekuńczo wychowawczej i zdrowotnej;
2.	Dostosowanie sieci placówek wsparcia dziennego do lokalnych potrzeb	- liczba placówek specjalistycznych wsparcia dziennego; - istnienie systemu kwalifikacji dzieci do placówek wsparcia dziennego z wykorzystaniem kluczowej roli pracownika socjalnego;
3.	Promowanie wartości rodziny	- liczba imprez i wydarzeń; - liczba podmiotów zaangażowanych w realizację Karty Dużej Rodziny;
4.	Wspieranie rodziny naturalnej, do której powróciło dziecko z pieczy zastępczej	- liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej; - liczba rodzin objętych monitorowaniem po powrocie

		dziecka;
5.	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących sytuacji kryzysowych. Prowadzenie działań zapobiegających powstawaniu lub pogłębianiu się już istniejących patologii w rodzinie i środowisku życia dziecka (demoralizacja, przemoc w rodzinie i w szkole, uzależnienia)	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkół prowadzących działania aktywizujące środowisko; - liczba programów profilaktycznych; - liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym; - liczba rodzin objętych terapią; - liczba monitorowanych środowisk z dziećmi ze względu na występujące problemy; - liczba rodzin objętych asystenturą; - liczba dzieci i młodzieży objętych formami wypoczynku (objętych systemem wspierania rodziny oraz systemem pieczy zastępczej);
IV. Rozwój pieczy zastępczej		
1.	Rozwój pieczy zastępczej rodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba koordynatorów pieczy zastępczej; - liczba rodzin przeskolonych; - liczba rodzin zastępczych; - liczba dzieci przebywających w pieczy rodzinnej w stosunku do ogólnej liczby dzieci w pieczy zastępczej;
2.	Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba form wsparcia dla rodzin zastępczych; - liczba form wsparcia dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; - liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem; - liczba dzieci umieszczonych w pieczy objętych wsparciem; - liczba rodzin pomocowych;
3.	Przeprowadzenie ewaluacji istniejących procedur w zakresie funkcjonowania dziecka w pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba procedur poddanych ewaluacji; - liczba zmienionych w wyniku ewaluacji procedur; - liczba nowych procedur do zastosowania;
4.	Przygotowanie rodziny naturalnej do powrotu dziecka z pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wobec których prowadzone są działania dotyczące budowania i utrzymania relacji z rodzinami i osobami bliskimi; - liczba rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy, z którymi prowadzona jest praca edukacyjno - terapeutyczna; - liczba opiniowanych wniosków do sądu w sprawie powrotu dziecka do rodziny;
5.	Podnoszenie jakości usług świadczonych w ramach pieczy instytucjonalnej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba form oddziaływań na dziecko i rodzinę stosowanych w pieczy instytucjonalnej; - liczba zespołów interdyscyplinarnych angażujących przedstawicieli różnych instytucji, organizacji w stosunku do liczby dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej;
6.	Usamodzielnienia wychowanków	<ul style="list-style-type: none"> - liczba usamodzielnianych wychowanków; - liczba usamodzielnianych wychowanków, którym udzielono pomocy w zatrudnieniu; - liczba usamodzielnianych wychowanków, którym udzielono pomocy w uzyskaniu warunków mieszkaniowych; - liczba usamodzielnianych wychowanków kontynuujących naukę, którym udzielono pomocy; - liczba wychowanków po zakończonym procesie

9. Sposób realizacji, finansowania i monitorowania Programu

Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie realizowany w latach 2012 – 2014 przy współpracy lokalnego samorządu, instytucji i organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zajmujących się sprawami rodziny. Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków budżetu Miasta Gdańska, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł – dotacji oraz grantów projektowych w ramach funduszy europejskich, środków pochodzących z sektora NGO i innych. Jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej zgodnie z kierunkami określonymi przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w Resortowym Programie Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej. Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej określa najistotniejsze elementy polityki rodzinnej w Gdańsku i wyznacza kierunki w zakresie poprawy funkcjonowania rodzin. Program zakłada zachowanie spójności z działaniami podejmowanymi na rzecz rodzin w ramach programów miejskich:

- ochrony zdrowia psychicznego,
- promocji i profilaktyki zdrowia,
- profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień od alkoholu i substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- na rzecz osób niepełnosprawnych;
- promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- rozwiązywania problemu bezdomności i łagodzenia jej skutków;
- programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi;
- szkolnych programów profilaktycznych;
- innych programów systemu integracji społecznej.

Skuteczność realizacji Programu wymaga zapewnienia określonych warunków, szczególnie: upowszechnienia celów i zadań programu, opracowania szczegółowych harmonogramów zadań wraz z określeniem wskaźników ich realizacji przez uczestników programu i zapewnienia odpowiednich środków finansowych w swoich budżetach przez jednostki odpowiedzialne za realizację zadań, nadania priorytetu problematyce rodziny.

Monitoring i ewaluacja działań Programu prowadzona będzie przez powołany zespół konsultacyjny oraz Koordynatora Programu w oparciu o roczne harmonogramy zadań.

Jednostką odpowiedzialną za ukierunkowanie i koordynację współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny jest Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację i monitorowanie Programu na poziomie realizacji jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku, a osobą odpowiedzialną jest Pani Anna Sobota – Z-ca Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie ds. Rodziny i Dziecka.

W załączniku nr 7 przedstawiono raport otwarcia Programu, który pokazuje aktualny stan wartości wskaźników. Pozwoli to zaprogramować postęp w realizacji Programu.

10. Partnerzy / realizatorzy programu

- Wydziały Urzędu Miejskiego w Gdańsku zajmujące się problematyką dzieci i rodzin;
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku;
- Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży;
- Gdańskie Centrum Profilaktyki Uzależnień;
- Sądy / kuratorzy rodzinni w Gdańsku;
- Straż Miejska w Gdańsku;
- Komenda Miejska Policji w Gdańsku;
- Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne w Gdańsku;
- Organizacje pozarządowe, w tym placówki wsparcia dziennego;
- Placówki opiekuńczo – wychowawcze;
- Kościoły i związki wyznaniowe;
- Szkoły, przedszkola i inne placówki oświatowe;
- Placówki opieki zdrowotnej;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gdańsku;
- Ośrodki adopcyjne;
- Regionalna Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Gdańsku

Opracowanie (na podstawie materiałów zebranych przez Panią Ewę Wilkowską we współpracy z MOPR)

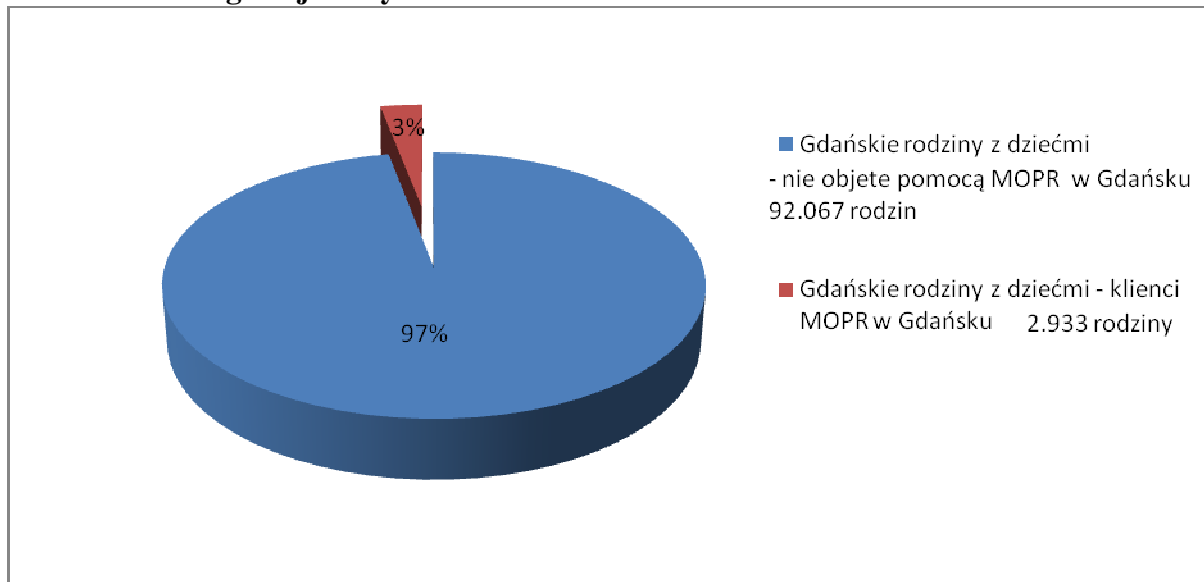
Ewelina Nosek, Magdalena Malczewska - WPS pod kierunkiem Pani Ewy Kryczalo Dyrektora WPS

Załącznik nr 1 Wykaz aktów prawnych, które mają zastosowanie w Programie

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.)
2. Konwencja o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526, z późn. zm.)
3. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 882)
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 149 poz. 887 2012.06.08 z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 1362, z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz.1592 z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz.1591 z późn. zm.)
8. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.)
9. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720)
10. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 274, poz. 1620)
11. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r., Nr 272, po. 1608)
12. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2011 r., Nr 272, poz. 1609)
13. Uchwała Rady Miasta Gdańska Nr XXXIII/1011/04 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie przyjęcia programu rozwoju gminy Gdańsk zawartego w dokumencie „Strategia Rozwoju Gdańska do roku 2015”, zmieniona Uchwałą Rady Miasta Gdańska Nr XXV/516/12 z dnia 23 kwietnia 2012 r.
14. Uchwała Rady Miasta Gdańska Nr XXVI /828/04 Rady Miasta Gdańska w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015”, zmieniona Uchwałą Rady Miasta Gdańska Nr XIX/470/08 z dnia 31 stycznia 2008 r.
15. Zarządzenie Prezydenta Miasta Gdańska Nr 1358/11 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie wyznaczenia podmiotu organizującego pracę z rodziną oraz wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

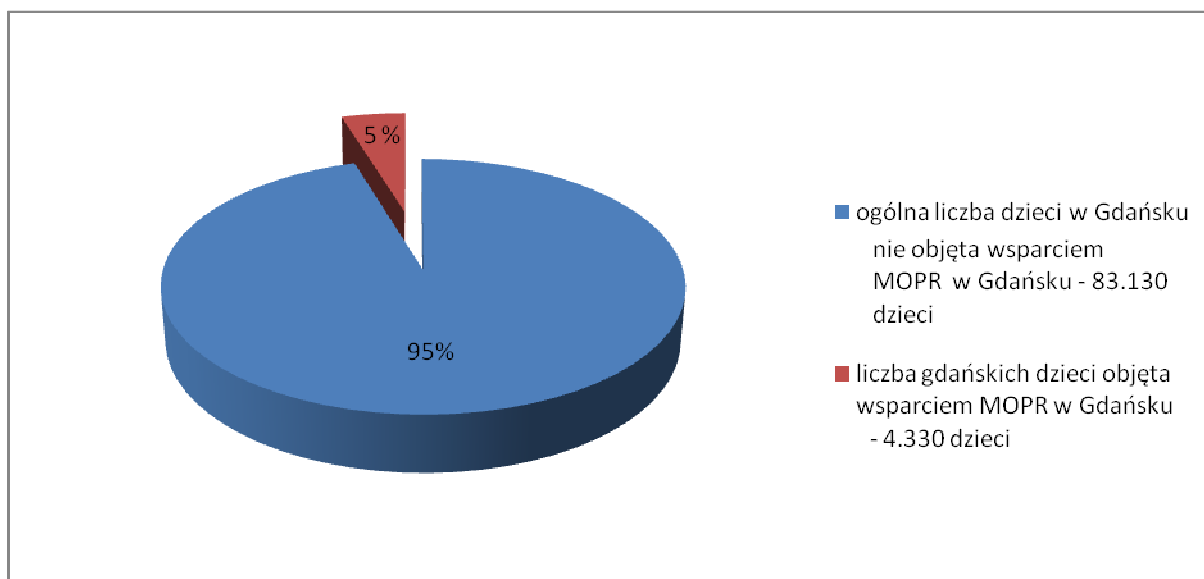
Załącznik nr 2 **Charakterystyka rodzin, które są wspierane przez system pomocy społecznej w Gdańsku**

Wykres Nr 1. Liczba rodzin z dziećmi – klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w stosunku do ogólnej liczby rodzin z dziećmi w Gdańsku

Na terenie Miasta Gdańska zamieszkuje ok. 95000 rodzin z dziećmi (źródło: dane z GUS za rok 2002). Jak wskazują dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku i MPiPS-03 za rok 2011 pod opieką Centrów Pracy Socjalnej (CPS) Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku znajduje się ok. 2933 rodzin z dziećmi.

Wykres Nr 2. Liczba gdańskich dzieci objęta wsparciem MOPR w Gdańsku w stosunku do ogólnej liczby dzieci w Gdańsku

Liczba gdańskich dzieci objęta wsparciem CPS Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku stanowi ok. 5% wszystkich dzieci zamieszkujących Miasto.

Tabela Nr 1. Struktura rodzin pozostających pod opieką CPS MOPR w roku 2011

Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną,	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z 1 dzieckiem	1 400	3 449
Rodziny z 2 dzieci	895	3 324
Rodziny z 3 dzieci	418	2 013
Rodziny z 4 dzieci	126	758
Rodziny z 5 dzieci	54	380
Rodziny z 6 dzieci	23	188
Rodziny z 7 i więcej dzieci	17	173
Ogółem	2 933	10 285

Wśród klientów CPS MOPR w Gdańsku najczęściej jest rodzin z jednym i dwójką dzieci (w sumie 2295 takich rodzin w stosunku do łącznej liczby 2933 rodzin). W rodzinach tych żyje w sumie 6773 osób. Pod opieką MOPR w Gdańsku w roku 2011 było 638 rodzin wielodzietnych z 3 lub większą liczbą dzieci.

Tabela Nr 2. Struktura klientów MOPR w poszczególnych CPS – liczba dzieci

Komórka	Liczba dzieci (do ukończenia 18 r. ż.)	Dzielnica
CPS 1	539 (12,44%)	Wrzeszcz Dolny, Zaspą Młyniec, Zaspą Rozstaje
CPS 2	497 (11,47%)	Brzeźno, Nowy Port, Letnica, Młyniska
CPS 3	739 (17,06%)	Chełm, Orunia, Św. Wojciech, Lipce
CPS 4	297 (6,86%)	Przymorze Małe, Przymorze Wielkie, Żabianka, Jelitkowo, Wejhera, Tysiąclecia
CPS 5	345 (7,97%)	Przeróbka, Stogi, Krakowiec, Górki Zachodnie, Rudniki, Olszynka, Wyspa Sobieszewska
CPS 6	653 (15,1%)	Aniołki, Brętowo, Matarnia, Kokoszki, Jasień, Piecki - Migowo, Ujeścisko - Łostowice, Siedlce, Suchanino, Wzgórze Mickiewicza
CPS 7	628 (14,5%)	Oliwa, Osowa, Strzyża, Wrzeszcz Górny, VII Dwór
CPS 8	632 (14,6%)	Śródmieście
Ogółem:	4 330 (100%)	x

(źródło: Sprawozdanie MOPR za 2011)

Ze Sprawozdania MOPR za rok 2011 wynika, że największy procent dzieci do ukończenia 18 roku życia żyje w rodzinach objętych opieką CPS 3 (17,06%), tj. w dzielnicach: Chełm, Orunia, Św. Wojciech, Lipce oraz w CPS 6, tj. w dzielnicach: Aniołki, Brętowo, Matarnia, Kokoszki, Jasień, Piecki - Migowo, Ujeścisko - Łostowice, Siedlce, Suchanino, Wzgórze Mickiewicza, następnie w rejonach działania CPS 8 (Śródmieście) i CPS 7 (Oliwa, Osowa, Strzyża, Wrzeszcz Górny, VII Dwór) oraz CPS 1 (Wrzeszcz Dolny, Zaspą Młyniec, Zaspą Rozstaje).

Tabela Nr 3. Powody trudnej sytuacji rodzin z dziećmi - klientów pomocy społecznej w roku 2011

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin z dziećmi
	2011 r.
Ubóstwo	1602
Niepełnosprawność	711
Długotrwała lub ciężka choroba	477
Bezrobocie	894
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	1 912
Bezdomność	47
Problem alkoholowy	187
Przemoc	47

(źródło: Dane i sprawozdanie - MOPR za 2011)

Głównymi powodami trudnej sytuacji klientów MOPR są bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba oraz problem alkoholowy.

Wśród rodzin z dziećmi będących klientami MOPR w Gdańsku 1912 rodzin to rodziny zdiagnozowane jako przeżywające problemy opiekuńczo - wychowawcze i w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego. W ostatnim roku liczba rodzin, u których zdiagnozowano problemy opiekuńczo - wychowawcze wzrosła o 76 rodzin w porównaniu z rokiem poprzednim (2010).

Rodziny niewydolne wychowawczo cechują niepowodzenia życiowe poszczególnych członków rodziny, w tym dzieci. Są to często rodziny niepełne (rozwód, porzucenie, śmierć jednego z rodziców) lub rodziny wielodzietne, rodziny z chorym lub niepełnosprawnym rodzicem/dzieckiem, o niskich kwalifikacjach zawodowych, z problemem alkoholowym lub problemem przemocy, których sytuacja materialna jest trudna. Z tych powodów najczęściej rodzice ci mają problemy z wypełnianiem swoich podstawowych funkcji rodzicielskich.

Załącznik nr 3 Dane statystyczne o systemie pieczy zastępczej na terenie Miasta Gdańska

Tabela Nr 1. Informacja statystyczna na temat rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2012

Lp.	Wyszczególnienie	ogółem
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione, z tego:	257
1.1.	z 1 przyjętym dzieckiem	207
1.2.	z 2 przyjętych dzieci	42
1.3.	z 3 i więcej przyjętych dzieci	8
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe, z tego:	119
2.1.	z 1 przyjętym dzieckiem	101
2.2.	z 2 przyjętych dzieci	13
2.3.	z 3 przyjętych dzieci	1
2.4.	z 4 i więcej przyjętych dzieci	4
3.	Rodziny zastępcze zawodowe, z tego:	12
3.1.	bez dziecka	0
3.2.	z 1 przyjętym dzieckiem	0
3.3.	z 2 przyjętych dzieci	4
3.4.	z 3 przyjętych dzieci	5
3.5.	z 4 i więcej przyjętych dzieci	3
4.	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, z tego:	9
4.1.	bez dziecka	0
4.2.	z 1 przyjętym dzieckiem	0
4.3.	z 2 przyjętych dzieci	0
4.4.	z 3 przyjętych dzieci	4
4.5.	z 4 i więcej przyjętych dzieci	5
5.	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne, z tego:	12
5.1.	bez dziecka	0
5.2.	z 1 przyjętym dzieckiem	6
5.3.	z 2 przyjętych dzieci	4
5.4.	z 3 przyjętych dzieci	2
5.5.	z 4 i więcej przyjętych dzieci	0
6.	Rodzinne domy dziecka, z tego:	2
6.1.	bez dziecka	0

Lp.	Wyszczególnienie	ogółem
6.2.	z 1-3 przebywających dzieci	0
6.3.	z 4-8 przebywających dzieci	2
6.4.	z 9 i więcej przebywających dzieci	0

Pieczą zastępczą rodzinną.

Aktualnie w Gdańsku funkcjonuje 411 rodzin zastępczych. W rodzinach tych umieszczonych jest 573 dzieci.

Przeważająca liczba rodzin zastępczych (62%) to rodziny zastępcze spokrewnione, w tym 207 rodzin z jednym przyjętym dzieckiem. Zauważyć należy, że również ponad połowa rodzin zastępczych niezawodowych, to rodziny faktycznie spokrewnione z dzieckiem, ale w dalszej linii.

Wśród rodzin niezawodowych przeważająca liczba rodzin to rodziny, w których umieszczono jedno dziecko (101 rodzin, co stanowi ok. 85% tego typu rodzin).

Miasto Gdańsk korzysta z usług w zakresie zapewnienia opieki dzieciom z 33 rodzin zawodowych, z czego 12 to rodziny zastępcze zawodowe (zwykłe), 9 pełni funkcję pogotowia rodzinnego, 12 rodzin to rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne. Większość rodzin zawodowych mieści się poza terenem Gdańska.

Wśród rodzin zastępczych zawodowych najczęściej rodzin to rodziny, w których umieszczono 3 lub więcej dzieci (8 rodzin). Podobnie sytuacja kształtuje się w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (są to rodziny z 3, 4 lub większą liczbą dzieci). Wśród rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych najczęściej rodzin to rodziny z 1 lub 2 przyjętymi dziećmi.

Miasto korzysta z usług w zakresie zapewnienia opieki dzieciom z 2 rodzinnych domów dziecka, oba z liczbą przebywających dzieci od 4-8.

Tabela Nr 2. Okres przebywania dziecka w pieczy zastępczej rodzinnej

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej						
		dzieci umieszczone w pieczy zastępczej ogółem	do 3 miesięcy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione	315	11	12	26	46	25	195
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe	146	6	14	13	20	13	80
3.	Rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję:	112	22	15	20	27	16	12
3.1.	pogotowia rodzinnego	42	13	5	12	12	0	0
3.2.	specjalistyczną	20	1	4	3	5	2	5
4.	Rodzinne domy dziecka	14	0	0	0	3	0	11

Większość dzieci (315) przebywa w rodzinach zastępczych spokrewnionych. Znaczny odsetek przebywających w tej formie pieczy zastępczej dzieci (62%), przebywa w niej przez okres ponad 3 lat. Podobna sytuacja ma miejsce w rodzinach zastępczych niezawodowych, w których 55 % umieszczonych w nich dzieci, przebywa w tych rodzinach ponad 3 lata. W rodzinach zastępczych zawodowych najwięcej dzieci przebywa w nich od 1 do 2 lat. W rodzinnych domach dziecka najwięcej umieszczonych dzieci przebywa ponad 3 lata.

Tabela Nr 3. Dzieci w pieczy zastępczej rodzinnej – wiek dzieci

Lp.	Wyszczególnienie	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych			w rodzinnych domach dziecka
				ogółem	w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniących funkcję specjalistyczną	
1.	Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	315	146	112	42	20	14
1.1.	poniżej 1 roku	2	7	24	12	7	0
1.2.	od 1 roku do 3 lat	14	12	36	20	7	0
1.3.	od 4 do 6 lat	29	34	24	8	2	5
1.4.	od 7 do 13 lat	92	25	15	2	3	9
1.5.	od 14 do 17 lat	113	50	12	0	1	0
1.6.	od 18 do 24 lat	65	18	1	0	0	0

Najwięcej dzieci najmłodszych, tj. do 3 roku życia umieszczonych jest w rodzinach zastępczych zawodowych. W rodzinach zastępczych niezawodowych przebywa najwięcej dzieci w wieku 4 do 6 lat. W rodzinach zastępczych spokrewnionych przebywa najwięcej dzieci w wieku powyżej 7 roku życia.

Tabela Nr 4. Dzieci w pieczy zastępczej rodzinnej – przyczyny umieszczenia dzieci

Lp.	Wyszczególnienie	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych			w rodzinnych domach dziecka
				ogółem	w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniących funkcję specjalistyczną	
1.	Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	315	146	112	42	20	14
1.1.	Sieroctwa (22)	15	7	0	0	0	0
1.2.	Pólsieroctwa (51)	36	15	0	0	0	0
1.3.	Uzależnienia rodziców, w tym:	93	76	47	15	7	4
1.3.1.	od alkoholu (207)	90	72	41	15	7	4

Lp.	Wyszczególnienie	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych			w rodzinnych domach dziecka
				ogółem	w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniących funkcję specjalistyczną	
1.4.	Przemocy w rodzinie (51)	19	8	20	7	2	4
1.5.	Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (158)	96	32	24	5	9	6
1.6.	Niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców (14)	10	4	0	0	0	0
1.7.	Długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców (11)	11	0	0	0	0	0
1.8.	Ubóstwa (6)	6	0	0	0	0	0
1.9.	Bezrobocia (0)	0	0	0	0	0	0
1.10.	Nieodpowiednich warunków mieszkaniowych (7)	7	0	0	0	0	0
1.11.	Pobyty za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa) (8)	8	0	0	0	0	0
1.12.	Inne (29)	9	2	18	12	2	0
2.	Dzieci cudzoziemców (1)	0	0	1	1	0	0
3.	Małoletnie matki (9)	5	2	2	2	0	0

Najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców od alkoholu i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a następnie przemoc w rodzinie. Najwięcej dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej z ww. powodów trafia do rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych.

Tabela Nr 5 Świadczenia dla rodzin zastępczych w Gdańsku w latach 2010 - 2011

OGÓŁEM	WYSZCZEGÓLNIENIE:	2010 r.	2011 r.
		Liczba rodzin	438
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	630	638
	Kwota w zł	4.773.982	5.179.604
RODZINY SPOKREWNIONE Z DZIECKIEM	Liczba rodzin	350	359
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	440	453
	Kwota w zł	2.942.558	3.020.797
RODZINY NIESPOKREWNIONE Z DZIECKIEM	Liczba rodzin	57	58
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	68	64
	Kwota w zł	532.547	576.453

ZAWODOWE NIEZPOKREWNIONE Z DZIECKIEM	Liczba rodzin	31	37
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	122	129
	Kwota w zł	1.198.877	1.582.354
SPECJALISTYCZNE	Liczba rodzin	12	14
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	34	42
	Kwota w zł	402.792	593.111
O CHARAKTERZE POGOTOWIA RODZINNEGO	Liczba rodzin	11	13
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	74	73
	Kwota w zł	590.979	694.058
WIELODZIETNE	Liczba rodzin	8	11
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	14	17

Pieczą zastępczą instytucjonalną.

W zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej opiekę całodobową dla dzieci zapewniało w 2011 roku 17 placówek różnego typu (socjalizacyjnego, interwencyjnego, rodzinnego), tj. o jedną więcej niż w 2010 roku. 9 placówek publicznych całodobowych dysponowało 197 miejscami, w których w ciągu całego roku zabezpieczono opieką 320 dzieciom. 8 placówek prowadzonych przez organizacje pozarządowe dysponowało 108 miejscami, co oznacza, że w roku 2011 przybyła jedna placówka na 14 miejsc. Jedna placówka zmieniła typ z placówki wielofunkcyjnej na interwencyjną.

Tabela Nr 6. Informacja statystyczna na temat instytucjonalnej pieczy zastępczej

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem
1.	Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym pełniące funkcję:	14
1.1.	socjalizacyjną	7
1.2.	interwencyjną	2
1.3.	specjalistyczno-terapeutyczną	0
1.4.	rodzinną	5
2.	Miejsca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (przeciętnie), z tego w pełniących funkcję:	275
2.1.	socjalizacyjną	194
2.2.	interwencyjną	44
2.3.	specjalistyczno-terapeutyczną	0
2.4.	rodzinną	37
3.	Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (przeciętnie), z tego w pełniących funkcję**:	315
3.1.	socjalizacyjną	203
3.2.	interwencyjną	77
3.3.	specjalistyczno-terapeutyczną	0
3.4.	rodzinną	35

W roku 2012 w Gdańsku funkcjonuje 14 placówek opiekuńczo - wychowawczych, w tym 7 pełniących funkcję socjalizacyjną, 2 – interwencyjną, 5 – rodzinną. Łącznie w instytucjonalnej pieczy zastępczej zapewnionych jest 275 miejsc dla dzieci. Do chwili obecnej w tej formie pieczy umieszczonych zostało 315 dzieci.

Tabela Nr 7. Okres przebywania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej
(stan na 30.06.2012)

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej						
		dzieci umieszczone w pieczy zastępczej ogółem	do 3 miesięcy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat
1	Placówki opiekuńczo wychowawcze, z tego pełniące funkcję:	315	50	36	56	36	59	78
1.1.	Socjalizacyjną	203	11	22	38	26	54	52
1.2.	Interwencyjną	77	38	14	18	6	1	0
1.3.	specjalistyczno-terapeutyczną	0	0	0	0	0	0	0
1.4.	Rodzinną	35	1	0	0	4	4	26

Najwięcej dzieci umieszczonych jest w placówkach opiekuńczo - wychowawczych pełniących funkcje socjalizacyjną (203 dzieci) oraz interwencyjną (77 dzieci).

Najwięcej dzieci przebywa w placówkach opiekuńczo - wychowawczych ponad trzy lata. W placówkach typu interwencyjnego najwięcej dzieci przebywa w okresie do 3 miesięcy, co jednak wynika z zapisów samego prawa, regulującego czas przebywania w tym typie placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Tabela Nr 8. Struktura wg wieku - dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Lp.	Wyszczególnienie	w placówkach opiekuńczo-wychowawczych				
		ogółem	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego	typu specjalistyczno-terapeutycznego	typu rodzinnego
1.	Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	315	203	77	0	35
1.1.	poniżej 1 roku	0	0	0	0	0
1.2.	od 1 roku do 3 lat	0	0	0	0	0
1.3.	od 4 do 6 lat	21	12	9	0	0
1.4.	od 7 do 13 lat	84	53	20	0	11
1.5.	od 14 do 17 lat	176	112	45	0	19
1.6.	od 18 do 24 lat	34	26	3	0	5

Najwięcej dzieci przebywa w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego. Najliczniejszą grupę stanowią dzieci w wieku 14-17 lat i 7-13 lat.

W placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu interwencyjnego najbardziej liczną grupę dzieci stanowią dzieci w wieku 14-17 lat, a następnie w wieku 7-13 roku życia. W placówkach typu rodzinnego najczęściej umieszczonych jest dzieci wieku 14-17. Wszystkie dzieci do lat trzech umieszczane są w rodzinnej formie pieczy zastępczej.

Tabela Nr 9. Dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej – powody umieszczenia

Lp.	Wyszczególnienie	w placówkach opiekuńczo-wychowawczych				
		ogółem	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego	typu specjalistyczno-terapeutycznego	typu rodzinnego
1.	Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	315	203	77	0	35
1.1.	sieroctwa	8	6	0	0	2
1.2.	pólsieroctwa	16	10	4	0	2
1.3.	uzależnienia rodziców, w tym:	78	53	20	0	5
1.3.1.	od alkoholu	77	52	20	0	5
1.4.	przemocy w rodzinie	24	20	2	0	2
1.5.	bezzradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	127	81	31	0	15
1.6.	niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	8	4	4	0	0
1.7.	długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	4	3	1	0	0
1.8.	ubóstwa	10	5	3	0	2
1.9.	bezrobocia	5	2	2	0	1
1.10.	nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	14	2	6	0	6
1.11.	pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	5	3	2	0	0
1.12.	inne	16	14	2	0	0
2.	dzieci cudzoziemców	1	1	0	0	0
3.	małoletnie matki	3	1	2	0	0

Najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (127), a następnie uzależnienie rodziców od alkoholu (77) i przemoc w rodzinie (24).

Załącznik Nr 4 **Zakres pomocy udzielanej osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą**

Tabela Nr 1. Liczba wychowanków na różnych etapach usamodzielniania w latach 2010 - 2011

Wychowankowie z:	Liczba wychowanków którzy rozpoczęli proces usamodzielniania		Liczba wychowanków, którzy kontynuowali proces usamodzielniania		Liczba wychowanków, którzy zakończyli proces usamodzielniania	
	2010 r.	2011 r.	2010 r.	2011 r.	2010 r.	2011 r.
1. rodzin zastępczych	91	62	202	62	20	14
2. placówek opiekuńczo – wychowawczych	26	26	84	88	2	15
3. z pozostałych placówek (zakłady poprawcze, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla nieletnich, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalny ośrodek szkolno –wychowawczy)	9	5	47	42	1	22
Razem	126	93	333	192	23	51

Źródło: dokumentacja Centrum Wspierania Rodziny

W 2011 r. 336 wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych i pozostałych placówek wzięło udział w procesie usamodzielniania (o 146 mniej, niż w roku ubiegłym). Usamodzielnianie rozpoczęło 93 z nich, 192 kontynuowało ten proces usamodzielniania, a 51 zakończyło ten proces.

Najliczniejszą grupę biorącą udział w procesie usamodzielniania stanowili wychowankowie placówek – 198 osób w tym z placówek opiekuńczo wychowawczych 129 osób, a wychowanków rodzin zastępczych było 138.

Tabela Nr 2. Usamodzielnienie wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej – liczba udzielonych świadczeń w I półroczu 2012 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba wychowanków	Świadczenia/Wydatki				Wydatki w zł
			Rodziny zastępcze ogółem	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	
1.	Pomoc dla osoby usamodzielnianej, z tego:	176	938	593	320	25	554.586
1.1.	na kontynuowanie nauki	137	803	566	226	11	384.329
1.2.	na usamodzielnienie	8	8	4	4	0	42.822
1.3.	na zagospodarowanie	9	9	7	1	1	44.469
1.4.	w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	38	118	16	89	13	82.960
1.5.	w uzyskaniu zatrudnienia	0	0	0	0	0	0

Źródło: dokumentacja Centrum Wspierania Rodziny

W I półroczu 2012 r. udzielono wsparcia w formie pomocy pieniężnej 176 usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej łącznie 938 świadczeń pieniężnych, w tym 137 wychowanków otrzymało świadczenia na kontynuowanie nauki i 38 wychowanków świadczenia na poprawę warunków mieszkaniowych, 8 wychowanków otrzymało końcowe świadczenie tzw. usamodzielnienie oraz 9 osób jednorazowe świadczenie na zagospodarowanie. Nie udzielono pomocy finansowej w uzyskaniu zatrudnienia usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela Nr 3. Usamodzielnienie wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej - liczba udzielonych świadczeń w I półroczu roku 2012 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba wychowanków	Świadczenia/ Wydatki			
			Ogółem świadczenia	w tym w placówkach prowadzonych na zlecenie powiatu	Ogółem wydatki	w tym w placówkach prowadzonych na zlecenie powiatu
1.	Pomoc dla osoby usamodzielnianej, z tego:	135	730	256	422.241	142.912
1.1.	na kontynuowanie nauki	96	451	148	215.922	72.841
1.2.	na usamodzielnienie	4	4	1	11.382	3.294
1.3.	na zagospodarowanie	13	13	13	65.732	25.282
1.4.	w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	59	262	94	129.204	47.375
1.5.	w uzyskaniu zatrudnienia	0	0	0	0	0

Źródło: dokumentacja Centrum Wspierania Rodziny

W I półroczu 2012 r. udzielono wsparcia w formie pomocy pieniężnej 135 usamodzielnianym wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej łącznie 730 świadczeń, w tym 96 wychowanków otrzymało 83 świadczenia na kontynuowanie nauki, 59 wychowanków otrzymało 262 świadczenia na poprawę warunków mieszkaniowych, 4 osoby otrzymały jednorazowo środki na usamodzielnienie a 13 na zagospodarowanie. Nie udzielono pomocy w uzyskaniu zatrudnienia usamodzielnianym wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej

Załącznik Nr 5 Procedura pracy z rodziną w sytuacji przyjęcia do Domów dla Dzieci prowadzonych przez Gdańską Fundację Innowacji Społecznej dziecka bezpośrednio ze środowiska rodzinnego – opracowanie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej.

W sytuacji gdy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie kieruje do Domu dla Dzieci dziecko/dzieci przebywające w środowisku rodzinnym - działania w tym obszarze rozpoczynane są właściwie od momentu powzięcia przez koordynatora Domu informacji o skierowaniu.

Powinny one przebiegać według następujących etapów:

1. Spotkanie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie – uczestnicy:

- pracownicy MOPR,
- kurator,
- pedagog szkolny,
- pracownik socjalny ze środowiska rodziny,
- pracownik socjalny GFIS,
- koordynator Domu dla Dzieci,
- psycholog współpracujący z DdD (skład ustalany jest w zależności od indywidualnej sytuacji rodziny)

Na spotkaniu omawiana jest sytuacja rodziny, sytuacja dzieci, dotychczasowe formy oddziaływań i wsparcia rodziny ze strony służb pomocy społecznej, kuratora, szkoły. Należy już na tym etapie dopytywać osoby znające i współpracujące z rodziną o zasoby i ograniczenia rodziny. W ten sposób pozyskiwane są pierwsze informacje służące do diagnozy sytuacji rodziny i dziecka, na której zostanie oparty plan pracy z dzieckiem i rodziną. Dochodzi również do ustalenia terminu i godziny spotkania z rodziną (bez obecności dziecka/dzieci) w wyznaczonym DdD, w którym będą przebywać dzieci. Wyznacza się osobę/osoby odpowiedzialne za zaproszenie rodziny na spotkanie.

2. Spotkanie w Domu dla Dzieci (moment rozpoczęcia indywidualnej pracy z rodziną) – uczestnikami są specjaliści wymienieni w pkt.1 oraz wychowawca, który będzie realizował indywidualną pracę z dzieckiem i rodziną. Koordynator Domu informuje rodzinę o celu spotkania, przedstawia DdD (czym jest, jak funkcjonuje, zasady współpracy, itp.).

W kolejnej fazie spotkania omawiana jest sytuacja rodziny – ważne jest aby osoby, które do tej pory współpracowały z rodziną posługiwały się **faktami, a nie ocenami**.

Następnie rodzina (rodzice/opiekunowie) zachęcana jest przez koordynatora DdD do opisanie swojej sytuacji, a także przyczynie decyzji Sądu o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, możliwości poprawy sytuacji umożliwiającej w przyszłości ponowny powrót dzieci pod opiekę rodziny (zbieranie pierwszych informacji od rodziny- materiał do diagnozy). Rodzina również otrzymuje informacje od specjalistów i pracowników DdD o wsparciu i wspólnych dążeniach do uzyskania poprawy sytuacji warunkującej możliwość zmiany Postanowienia Sądu w zakresie opieki nad dziećmi.

Następnie rozpoczyna się kolejny etap spotkania z rodziną (już bez udziału osób z zewnątrz). Koordynator Domu ponownie informuje rodzinę o:

- zasadach funkcjonowania DdD,
- współpracy ze strony wychowawcy zajmującego się indywidualną pracą z dzieckiem i rodziną,
- możliwości uzyskiwania wsparcia,
- zasadach kontaktów z dziećmi i DdD.

Przedstawiane są ogólne oczekiwania wobec rodziny w zakresie współpracy i form kontaktów. Również rodzina może wyrazić swoje oczekiwania wobec zaistniałej sytuacji. Rodzice mają możliwość obejrzenia DdD oraz pokoju, w którym będą mieszkać dzieci. Celem jest budowanie zaufania i pewności rodziny o zapewnieniu bezpieczeństwa dzieciom. Udzielane są odpowiedzi na wszelkie pytania rodziców, ważne jest by cały czas posługiwać się faktami, a nie ocenami, czy też przypuszczeniami. Ważne jest by na tym etapie nie składać rodzinie żadnych obietnic (zwłaszcza nie określać czasu powrotu dziecka do domu rodzinnego). Cały czas należy przekazywać informacje o zindywidualizowanym zaangażowaniu w pracę z rodziną i dzieckiem ze strony wychowawcy prowadzącego, wspieraniu przez koordynatora DdD, itp.

W końcowym etapie spotkania **należy ustalić konkretną datę i godzinę** kolejnego spotkania z rodziną, która przyjdzie już z dzieckiem i od tego momentu dziecko będzie znajdowało się już pod opieką Domu dla Dzieci. Rodzice otrzymują wskazówki jak należy przygotować i spakować dziecko, ważne by zabrało ze sobą swoje osobiste rzeczy, zabawki, pamiątki, itp. Rodzice otrzymują również informację, iż w przygotowaniu dziecka może ich wesprzeć kurator, psycholog lub pracownik socjalny (z tzw. rejonu lub GFIS). Wskazane jest, aby spotkanie to nastąpiło w dniu następnym (nie zaleca się wyznaczania tego momentu w odstępie kilku dni).

3. Przyjęcie dziecka do DdD (spotkanie trzecie - **rozpoczęcie indywidualnej pracy z dzieckiem i rodziną**) – rodzice przychodzą z dzieckiem. Koordynator Domu przedstawia się dziecku, przedstawia dziecku wychowawcę prowadzącego, informuje o jego roli. Opowiada o Domu, jego mieszkańcach, życiu Domu, itp. Wychowawca prowadzący wspólnie z dzieckiem oglądają Dom, pokój dziecka. Bardzo ważne jest aby spotkanie przebiegało w atmosferze zrozumienia, spokoju, życzliwości, bezpieczeństwa. W tym czasie koordynator rozmawia z rodzicami, ponownie informuje o zasadach współpracy i form kontaktów z dzieckiem i wychowawcą prowadzącym. Załatwiane są wszelkie formalności związane z przyjęciem dziecka do DdD. Następnie wspólnie z wychowawcą prowadzącym i dzieckiem ustalane jest kolejne spotkanie dziecka z rodziną. Wychowawca prowadzący ustala z rodziną wstępny plan działań na najbliższy okres. Na tym spotkanie się kończy i rodzice opuszczają DdD. Dziecko zostaje przyjęte.

Możliwość zastosowania tej procedury daje szereg korzyści dla wszystkich stron relacji. Przede wszystkim dla dziecka (jako podmiotu oddziaływań wychowawczych), jego rodziny, ale także dla kadry DdD. Po pierwsze w atmosferze bezpieczeństwa i minimalizacji stresu dziecko znajdzie się w nowej sytuacji życiowej (w oddaleniu od rodziny). Rodzina łatwiej odnajduje się w tak trudnej dla siebie sytuacji. Pierwszy kontakt z pracownikami DdD i samym DdD przebiega w atmosferze spokoju, bezpieczeństwa, poczucia wpływu na sytuację.

Głównym celem pierwszych spotkań z rodziną dziecka jest:

- przygotowanie jej na zmianę (przejęcie opieki nad dzieckiem przez DdD),
- budowanie zaufania pomiędzy wychowawcą a rodziną,

- otwarcia jej na przyjęcie pomocy,
- ukazanie możliwości wsparcia w dążeniu do uzyskania poprawy/stabilizacji sytuacji rodziny.
- określenie wspólnego celu współpracy jakim jest **dobro dziecka**.

Takie rozwiązanie zwiększa również szanse na gotowość rodziny do aktywnego współdziałania z wychowawcą prowadzącym dziecko (a także innymi specjalistami udzielającymi wsparcia), większą otwartość na proponowane różnorodne formy wymagające zaangażowania ze strony rodziny. Ma także ogromny wpływ (oczywiście nie we wszystkich przypadkach) na „obudzenie rodziny”, mobilizację do działań mających na celu poprawę sytuacji warunkującej powrót dziecka pod opiekę rodziny.

Załącznik Nr 6 **Zakres współpracy Gdańskiego Ośrodka Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, Gdańskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w ramach realizacji Programu.**

Jednostka/podmiot	Zakres współpracy w ramach posiadanych zasobów
<p>Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży ul. Raławicka 17 80-406 Gdańsk-Wrzeszcz tel./fax 58 347 89 30 email: sekretariat@raclawicka.gda.pl</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Udzielenie pomocy dzieciom pozostającym w pieczy zastępczej oraz ich opiekunom w ramach modelu pomocy dzieciom ofiarom przemocy (seksualnej) w tym: przeprowadzenie indywidualnych programów pomocy dziecku i jego opiekunom z grupy ryzyka rozwoju uzależnienia; ➤ Pomoc rodzinom zastępczym: grupy wsparcia dla rodziców zastępczych zagrożonych rozwojem uzależnienia w rodzinie; ➤ Pomoc psychologiczna rodzinom z trudnościami wychowawczymi, zagrożonych rozwojem uzależnienia, poprzez konsultacje rodzin i par oraz terapię rodzin, par;
<p>Gdańskie Centrum Profilaktyki Uzależnień ul. Dyrekcyjna 5 80-852 Gdańsk tel./fax. 58 320 02 56 email: biuro@gcpu.pl</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prowadzenie dwóch grup superwizyjnych dla asystentów rodziny (superwizje odbywają się 1 x w miesiącu); ➤ Organizacja warsztatów z zakresu pracy z rodziną z problemem alkoholowym dla asystentów rodzin; ➤ Prowadzenie grupy superwizyjnej dla pracowników socjalnych (1 x w miesiącu) oraz czterech grup superwizyjnych dla wychowawców w DIR (1 x w miesiącu);
<p>Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne:</p> <p>Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna Nr 1 ul. Obywatelska 1, Gdańsk – Wrzeszcz Tel. 0 58 341 87 58, fax. 0 58 520 26 89</p> <p>Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna Nr 2 ul. Krzemieniecka 1, Gdańsk – Zaspą tel. 0 58 520 13 49</p> <p>Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna Nr 3 ul. Wałowa 21, Gdańsk tel. 0 58 301 07 21</p> <p>Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna Nr 4 ul. Krzemieniecka 1, Gdańsk - Zaspą</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja szkoleń dla asystentów rodzin (z zakresu potrzeb emocjonalnych dziecka, systemu rodziny, pomocy rodzinie w sytuacji kryzysowej); ➤ Prowadzenie konsultacji dla asystentów rodzin w przypadkach problemowych środowisk. Asystenci mogą zgłaszać się do Poradni w celu uzyskania wsparcia specjalistycznego w zależności od przynależności do Poradni najmłodszego, szkolnego dziecka. ➤ Prowadzenie warsztatów dla asystentów rodzin w zakresie wybranego obszaru problemowego; ➤ Umożliwienie udziału asystentów rodzin w zajęciach psychoedukacyjnych

<p>tel. 0 58 341 05 42</p> <p>Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna Nr 5 ul. Związku Jaszczurczego 4, Gdańsk – Morena tel. 0 58 348 72 82</p> <p>Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna Nr 6 ul. Lenartowicza 21, Gdańsk – Wrzeszcz tel. 0 58 301 18 15</p> <p>Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna Nr 7 ul. Traugutta 92, Gdańsk – Wrzeszcz tel. 0 58 341 39 50, 0 58 520 26 42</p>	<p>„Szkoly dla rodzicow”.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prowadzenie grup psychoedukacyjnych „Szkoly dla rodzicow” dla rodzicow biologicznych, ktorzych dzieci znajduja sie w pieczy zastepczej (PPP nr 1 i nr 4); ➤ Utworzenie i prowadzenie grup wsparcia dla rodzicow biologicznych, ktorzych dzieci znajduja sie w pieczy zastepczej (PPP nr 1 i nr 4); ➤ Prowadzenie mediacji rodzinnych dla rodzin zamieszkujacych w rejonie, ktory obejmuje Poradnia PPP nr 3; ➤ Przypisanie Centrów Pracy Socjalnej MOPR do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych*
--	--

*

Centrum Pracy Socjalnej 1 (Wrzeszcz Dolny, Zaspą Młyniec, Zaspą Rozstaje)
ul. Modrzewskiego 2A
tel.: 58/347 86 00 do 22, fax: 58/347 86 10
Poradnia nr 4, nr 1, nr 7

Centrum Pracy Socjalnej 2 (Brzeźno, Nowy Port, Letnica, Młyniska)
Pl. Ks. Gustkowicza 13 tel.: 58/522 01 79 do 99, fax: 58/522 01 82
Poradnia nr 3, nr 2, nr 4

Centrum Pracy Socjalnej 3 (Chełm, Orunia, Św. Wojciech, Lipce)
ul. Powstańców Warszawskich 25 tel.: 58/326 50 00, fax: 58/326 50 95
Poradnia nr 3

Centrum Pracy Socjalnej 4 (Przymorze Małe, Przymorze Wielkie, Żabianka, Jelitkowo, Wejhera, Tysiąclecia) **ul. Lecha 1** tel.: 58/511 46 16, fax: 58/511 46 00
Poradnia nr 2, nr 4

Centrum Pracy Socjalnej 5 (Przeróbka, Stogi, Krakowiec, Górki Zachodnie, Rudniki, Olszynka, Wyspa Sobieszewska) **ul. Spadzista 5** tel.: 58/320 53 00
Poradnia nr 6

Centrum Pracy Socjalnej 6 (Aniołki, Brętowo, Matarnia, Kokoszki, Jasień, Piecki - Migowo, Ujeścisko - Łostowice, Siedlce, Suchanino, Wzgórze Mickiewicza)
ul. Powstańców Warszawskich 25 tel.: 58/326 50 00, fax: 58/326 50 49
Poradnia nr 5, nr 3

Centrum Pracy Socjalnej 7 (Oliwa, Osowa, Strzyża, Wrzeszcz Górny, VII Dwór)
ul. Marynarki Polskiej 134 A tel.: 58/520 70 09, fax: 58/520 70 06
Poradnia nr 1

Centrum Pracy Socjalnej 8 (Śródmieście) **ul. Elbląska 66A**
tel.: 58/304 58 10, fax: 58/304 58 27
Poradnia nr 3

Załącznik nr 7 Raport otwarcia Programu

Lp. zadania	Wskaźniki monitorujące i ich wyjściowa wartość
I. Model pracy z rodziną potrzebującą wsparcia	
1.	- liczba powołanych zespołów roboczych do prac - 0 - istnienie opracowanego modelu pracy z rodziną potrzebującą wsparcia - nie
2.	- liczba elementów modelu wdrożonych do pracy z rodziną - 0
3.	- istnienie narzędzia ewaluacyjnego - nie - przeprowadzenie ewaluacji ukierunkowanej na mierzenie jakości pracy socjalnej z rodziną - nie
II. Pracownik socjalny w pracy z rodziną	
1.	- liczba wdrożonych rozwiązań organizacyjnych wzmacniających rolę pracownika socjalnego – brak danych - liczba pracowników socjalnych w Zespołach ds. Rodziny i Dziecka CPS MOPR – brak danych - wdrożenie elastycznego czasu pracy pracownika socjalnego – częściowo (wdrożony w zakresie rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie) - liczba działań/projektów ukierunkowanych na oddzielenie pracy socjalnej od pomocy finansowej - 1
2.	- istnienie wypracowanego narzędzia diagnostycznego - nie - testowanie narzędzia diagnostycznego - nie - wdrożenie narzędzia diagnostycznego - nie
3.	- liczba mediacji – brak danych - liczba asystentów rodziny i innych specjalistów pracujących z rodzinami z problemem uzależnień - 28 - liczba koordynatorów rodziny - 5 - liczba zdiagnozowanych rodzin pod kątem zróżnicowania zakresu i intensywności pracy socjalnej – brak danych
4.	- liczba zespołów interdyscyplinarnych budowanych przez pracownika socjalnego w sprawie rodziny – 45 grup roboczych dot. problemu przemocy w rodzinie
5.	- liczba pracowników objętych systemem szkoleń i superwizji – brak danych - istnienie programu pozyskiwania kandydatów na asystentów rodziny - nie
Wspieranie rodziny	
1.	- liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa - 1602 - liczba osób objętych pomocą w formie dożywiania - 10544 - liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych wymagających monitorowania sytuacji opiekuńczo wychowawczej i zdrowotnej – brak danych
2.	- liczba placówek specjalistycznych wsparcia dziennego - 2 - istnienie systemu kwalifikacji dzieci do placówek wsparcia dziennego z wykorzystaniem kluczowej roli pracownika socjalnego - nie
3.	- liczba imprez i wydarzeń – brak danych - liczba podmiotów zaangażowanych w realizację Karty Dużej Rodziny - 16
4.	- liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej – 38 (łącznie w latach 2010 i 2011) - liczba rodzin objętych monitorowaniem po powrocie dziecka – brak danych
5.	- liczba szkół prowadzących działania aktywizujące środowisko – brak danych - liczba programów profilaktycznych – brak danych - liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym – brak danych - liczba rodzin objętych terapią – brak danych

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba monitorowanych środowisk z dziećmi ze względu na występujące problemy – brak danych - liczba rodzin objętych asystenturą – brak danych - liczba dzieci i młodzieży objętych formami wypoczynku (objętych systemem wspierania rodziny i systemem pieczy zastępczej) – łącznie 372 dzieci
Rozwój pieczy zastępczej	
1.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba koordynatorów pieczy zastępczej - 5 - liczba rodzin przeszkolonych – brak danych - liczba rodzin zastępczych - 411 - liczba dzieci przebywających w pieczy rodzinnej w stosunku do ogólnej liczby dzieci w pieczy zastępczej – 573/888
2.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba form wsparcia dla rodzin zastępczych – brak danych - liczba form wsparcia dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej – brak danych - liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem – brak danych - liczba dzieci umieszczonych w pieczy objętych wsparciem – brak danych - liczba rodzin pomocowych - 0
3.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba procedur poddanych ewaluacji - 0 - liczba zmienionych w wyniku ewaluacji procedur - 0 - liczba nowych procedur do zastosowania - 0
4.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wobec których prowadzone są działania dotyczące budowania i utrzymania relacji z rodzinami i osobami bliskimi - 186 - liczba rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy, z którymi prowadzona jest praca edukacyjno – terapeutyczna - 72 - liczba opiniowanych wniosków do sądu w sprawie powrotu dziecka do rodziny – brak danych
5.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba form oddziaływań na dziecko i rodzinę stosowanych w pieczy instytucjonalnej – brak danych - liczba zespołów interdyscyplinarnych angażujących przedstawicieli różnych instytucji - organizacji w stosunku do liczby dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej – brak danych
6.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba usamodzielnianych wychowanków – 311 (I półrocze 2012 r.) - liczba usamodzielnianych wychowanków, którym udzielono pomocy w zatrudnieniu - 0 - liczba usamodzielnianych wychowanków, którym udzielono pomocy w uzyskaniu warunków mieszkaniowych – 97 (I półrocze 2012 r.) - liczba usamodzielnianych wychowanków kontynuujących naukę, którym udzielono pomocy – 233 (I półrocze 2012 r.) - liczba wychowanków po zakończonym procesie usamodzielniania, których sytuacja jest monitorowana – brak danych

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią artykułu 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny, a do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012–2014 zakłada rozwój działań mających na celu wzmocnienie rodzin z grup ryzyka i przywrócenie rodzinom przeżywającym problemy w zakresie funkcji opiekuńczo - wychowawczych zdolności do ich wypełniania oraz działania na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości systemu pieczy zastępczej dla dzieci, których życie, zdrowie lub dobro jest zagrożone.

Priorytetami Programu są: praca z rodziną naturalną, która zapewnia każdemu dziecku prawo do stabilnego, trwałego, rodzinnego środowiska wychowawczego oraz rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.

Przyjmuje się, że tylko równoległe prowadzone działania: z jednej strony praca z rodziną naturalną, z drugiej - rozwój rodzinnej pieczy zastępczej mogą doprowadzić w kilkuletniej perspektywie do ograniczenia występowania zjawiska sieroctwa społecznego.

Biorąc powyższe pod uwagę przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Wnioskodawca:

Opinia Radcy Prawnego: